

Drepturile fundamentale ale copiilor strămutați în UE ca urmare a războiului de agresiune dus de Rusia

România

Iunie 2023

Contractor: Human European Consultancy

Autor(i): Ștefan Leonescu

Coordonatoarea cercetării: Romanița Iordache

Avertizment

Acest document a fost realizat în baza unui contract cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) ca material de bază pentru proiectul "Drepturile fundamentale ale copiilor strămutați în UE în urma războiului de agresiune dus de Rusia". Informațiile și opiniile conținute în document nu reflectă neapărat opiniile sau poziția oficială a FRA. Documentul este pus la dispoziția publicului doar în scopuri de transparență și informare și nu reprezintă consiliere juridică sau opinie juridică.

Contents

1. Copii care fug din Ucraina	4
1.1. Date despre copiii care fug din Ucraina.....	4
1.2. Crime împotriva copiilor care fug din Ucraina și copii dispăruți	6
2. Protecția copilului - cadru juridic, cadru de politici publice și proceduri în vigoare	8
2.1. Responsabilitățile autorităților de protecție a copilului	8
2.1.1. Copii singuri, inclusiv copii neînsoțiți și separați de părinți	8
2.1.2. Copiii evacuați din instituțiile ucrainene.....	12
2.2. Garanții și măsuri care abordează riscul infracțiunilor violente împotriva copiilor care fug din Ucraina	12
2.2.1. Garanții pentru protecția și apărarea copiilor împotriva infracțiunilor	12
2.2.2. Sprijin pentru copiii victime ale infracțiunilor.....	13
2.3. Acorduri de tutelă/reprezentare juridică pentru copiii neînsoțiți și separați care fug din Ucraina	14
2.3.1. A sosit neînsoțit.....	14
2.3.2. A sosit fără părinți, dar cu alți membri ai familiei, vecini sau prieteni de familie.....	14
2.3.3. A sosit în cadrul unui grup, de la o instituție ucraineană sau de la asistenți maternali (cu sau fără tutore legal desemnat)	15
2.3.4. Ajuns în cadrul unui grup, prin inițiative private, cum ar fi cluburile de fotbal (cu sau fără un tutore legal desemnat)	15
2.4. Plasamentul copiilor neînsoțiți și separați care fug din Ucraina.....	16
2.5. Copii evacuați din instituțiile ucrainene.....	16
2.5.1. Plasamente instituționale	16
2.5.2. Îngrijire alternativă.....	16
2.5.3. Garanții pentru copiii plasați în instituții de îngrijire	17
2.5.4. Accesul la servicii și sprijin local	18
2.6. Informații prietenoase copiilor și mijloace pentru a asigura participarea copiilor din Ucraina	18
2.6.1. Informații prietenoase pentru copii.....	18
2.6.2. Participarea copiilor	19
3. Accesul la drepturile sociale	20
3.1. Accesul la asistență medicală	20
3.1.1. Domeniul de aplicare a asistenței medicale pentru copiii care fug din Ucraina.....	20
3.1.2. Provocări în ceea ce privește furnizarea concretă de servicii.....	20
3.1.3. Sănătate mintală și sprijin psihosocial pentru copiii care fug din Ucraina	21
3.2. Accesul la educație.....	23

3.2.1. Tipuri de școlarizare	23
3.2.2. Sprijin pentru integrarea în sistemul educațional formal	24
3.2.3. Date privind abandonul școlar și NEET (persoane care nu urmează o formă de învățământ, nu au un loc de muncă sau nu urmează o formare profesională).....	26
3.3. Accesul la asistență socială - forme de asistență socială legate de copii	27
4. Bariere și provocări juridice și practice suplimentare	29
4.1. Provocări generale	29
4.2. Provocări pentru copiii cu risc/dezavantaj multiplu	29
5. Politici în vigoare	30
5.1. Plan de acțiune dedicat și/sau măsuri integrate	30
5.2. Garanția europeană pentru copii.....	31
5.3. Buget.....	32
Anexa 1 - Cercetare și date	33
Anexa 2 - Practici promițătoare	35
Anexa 3 - Cadrul juridic al prestațiilor sociale	

1. Copii care fug din Ucraina

1.1. Date despre copiii care fug din Ucraina

Tabelul 1 care fug din Ucraina

Categoria de copil	Sistemul de înregistrare DA/NU	Numărul de copii (cât mai dezagregat posibil) (la 30 aprilie 2023, cu excepția cazului în care se specifică altfel)
Numărul total de copii	DA	1575624
A sosit însoțit de mamă, tată sau de un alt tutore legal		
A sosit fără părinți, dar cu alți membri ai familiei, vecini sau prieteni de familie		
A sosit neînsoțit	DA	5008
A sosit în cadrul unui grup de copii, în cadrul unei evacuări organizate din instituții ucrainene sau din centre de plasament (cu sau fără un tutore legal desemnat).		
Ajuns în cadrul unui grup de copii, prin inițiative private, cum ar fi cluburile de fotbal (cu sau fără un tutore legal desemnat)		

Sursă: Inspectoratul General al Poliției de Frontieră.

O cerere de informații a fost transmisă către Autoritatea Națională pentru Drepturile Copiilor și Adopție (ANPDCA) la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat

Există mai multe baze de date utilizate pentru înregistrarea copiilor care fug din Ucraina:

- Înregistrarea persoanelor care intră și/sau ies din țară - cu înregistrarea datelor privind vârsta (inclusiv a copiilor), iar accesul la aceste informații este permis doar agenților specializați ai Poliției de Frontieră

Numărul total de copii ucraineni care au tranzitat punctele de trecere a frontierei

Tipul de frontieră	Ieșire			Intrare			Total
	Feminin	Masculin	U	Feminin	Masculin	U	
Aeroporturi	35019	34862	3	21258	20186	2	111330
Porturi	0	9	0	2	7	0	18

România-Bulgaria	82617	78497	6	71802	66880	4	299806
România -Moldova	28070	27455	6	86111	88086	24	229752
România – Serbia	3549	3348	0	2924	2694	0	12515
România - Ucraina	170668	155204	19	212535	201106	32	739564
România - Ungaria	71127	75286	7	17831	18383	5	182639
Total	391050	374661	41	412463	397342	67	1575624

Notă - Date furnizate de Poliția de Frontieră (răspuns dat la data de 09.06.2023).

Copiii neînsoțiți care au intrat în România din Ucraina

Cetățenie	Feminin	Masculin	U	Total
Azerbaidjan		1		1
Belarus		1		1
Georgia	2	1		3
Israel		1		1
Moldova	1	1		2
România	2	1		3
Rusia	1	3		4
SUA		1		1
Turcia	1	1		2
Ucraina	2795	2194	1	4990
Total	2802	2205	1	5008

Notă - Date furnizate de Poliția de Frontieră (răspuns dat la data de 09.06.2023).

- b. Înregistrarea persoanelor care solicită protecție temporară - înregistrarea vârstei și a legăturilor de familie, accesibilă doar personalului Inspectoratului General pentru Imigrări (IGI). Aceasta este baza de date generală utilizată pentru înregistrarea tuturor străinilor.

O cerere de informații privind datele înregistrate a fost trimisă Inspectoratului General pentru Imigrări la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

- c. Înregistrarea copiilor de către personalul specializat al Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA) în baza de date CPIMS+/Primero, operaționalizată la sfârșitul lunii iulie 2022¹.

O cerere de informații a fost transmisă Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA) în data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Potrivit [UNICEF](#),² Primero (cunoscut și sub numele de CPIMS+) este platforma (deschisă) utilizată sub coordonarea ANPDCA, de către toate Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) din țară, pentru a identifica rapid, înregistra și monitoriza copiii care sosesc din Ucraina fugind de război, în timp ce se află în mișcare tranzitând România, sau în timpul șederii lor temporare; este, de asemenea, utilizat pentru identificarea timpurie a potențialelor situații de abuz, neglijare sau trafic de

¹ UNICEF, 830 de copii refugiați din Ucraina au fost înregistrați în Primero în prima săptămână de la lansare, 03 august 2022, <https://www.unicef.org/romania/press-releases/830-refugee-children-ukraine-were-registered-primero-during-first-week-after-launch>.

² UNICEF, 14.000 de copii refugiați ucraineni au fost înregistrați în Primero în primele 4 luni de la lansarea acestuia, 12 decembrie 2022, <https://www.unicef.org/romania/stories/14000-ukrainian-refugee-children-were-registered-primero-first-4-months-its-launch>.

persoane, precum și pentru implementarea tuturor măsurilor necesare pentru asigurarea și protejarea drepturilor copilului.

Primerio este utilizat de 317 utilizatori instruiți - asistenți sociali și psihologi - responsabili pentru identificarea și înregistrarea copiilor, coordonați de 47 de coordonatori județeni, inclusiv cele 6 sectoare din București. Identificarea și înregistrarea se realizează numai după ce persoana interviuată a fost informată și consimțământul acesteia a fost cerut. Platforma Primerio înregistrează date privind părinții, adulții care însoțesc copiii sau persoanele care îi îngrijesc, domiciliul temporar sau permanent în România, precum și nevoile acestora, inclusiv accesul la servicii de sănătate, educație sau protecție socială etc. Faza inițială a înregistrării presupune și evaluarea nivelului de risc al acestora. Acest lucru ajută la direcționarea copilului către instituțiile responsabile pentru furnizarea serviciilor necesare în funcție de situația acestuia, cum ar fi direcțiile județene pentru protecția copilului, direcțiile de asistență socială și autoritățile de imigrare.

Potrivit [UN SubWorking Group of Child Protection \(Subgrupului de lucru al ONU pentru protecția copilului\)](#)³, personalul specializat din cadrul ANPDCA a fost nevoit să efectueze vizite în comunități și să identifice copiii neînsoțiți/separați care locuiesc în comunitate și să îi înscrie în Primerio. UNICEF a sprijinit autoritățile cu echipamentul necesar. Asistenții sociali din toate autoritățile locale de protecție a copilului (Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului - DGASPC) de la nivel județean au fost instruiți cu privire la utilizarea acestui instrument, iar personalul guvernamental, ONG-urile partenere și voluntarii au fost instruiți în domeniul protecției copilului.⁴

Potrivit Departamentul de Coordonare Inter-Instituțională al Inaltului Comisariat ONU pentru Refugiați [UNInterAgency](#)⁵, datele ANPDCA au arătat că 25373 de copii au fost înregistrați în Primerio în perioada 25 iulie 2022 - 27 aprilie 2023 de către autoritățile locale de protecție a copilului (DGASPC), sub coordonarea ANPDCA. Începând cu 24 aprilie 2022, 5835 de copii neînsoțiți/separați au fost identificați și înregistrați de ANPDCA și de Poliția de Frontieră. Datele dezagregate sunt disponibile doar pentru 5220 de copii: 2202 care rămân în România și 3018 care părăsesc România (tranzit). La sfârșitul lunii aprilie 2023, ANPDCA a supravegheat 173 de copii din sistemul ucrainean de îngrijire a copiilor și 41 de copii neînsoțiți/separați.

1.2. Crime împotriva copiilor care fug din Ucraina și copii dispăruți

Tabelul 2 - Infrațiuni grave împotriva copiilor care fug din Ucraina și a copiilor dispăruți

Problemă / risc	Numărul de cazuri i) raportate și ii) investigate
Violența, inclusiv violența domestică	0
Abuz sexual	0
Traficul în scopul exploatării	0

³Grupul de lucru pentru protecția copilului din România - Minuta întâlnirii, 16.06.2022, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/94849>.

⁴ Cancelaria Primului-Ministru, Raport, Răspunsul României la criza umanitară a refugiaților, octombrie 2022, aflat la dosarul autorului [documentul a fost actualizat ulterior].

⁵ Actualizare a situației din Ucraina în aprilie 2023, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/100727>.

Copii dați dispăruți	0
Alte crime împotriva copiilor care fug din Ucraina	0

Sursă: Inspectoratul General al Poliției Române, Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane.

Potrivit Inspectoratului General al Poliției Române,⁶ nu au existat plângeri penale privind traficul de copii proveniți din Ucraina și nici nu au fost primite în dosarele Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT) solicitări specifice pentru soluționarea unor astfel de cazuri.

Potrivit Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane (ANITP)⁷, nu au fost înregistrate cazuri de cetățeni ucraineni ca victime ale traficului de persoane până în iunie 2023.

Potrivit reprezentanților ONG-ului Terre des Hommes,⁸ accesul la justiție este limitat, printre altele, din cauza faptului că rolul reprezentanților legali a fost desemnat doar pentru a monitoriza cazurile legate de abuzuri. În 2023, au existat raportări privind cazuri de abuz sexual în Constanța și privind fenomenul cerșetorilor în București și Iași.

⁶ Răspuns dat de Inspectoratul General al Poliției Române prin e-mail la data de 12.06.2023.

⁷ Răspuns dat de Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane prin e-mail la data de 20.06.2023.

⁸ Interviu cu reprezentanți ai Terre des Hommes, 16.06.2023.

2. Protecția copilului - cadru juridic, cadru de politici publice și proceduri în vigoare

2.1. Responsabilitățile autorităților de protecție a copilului

2.1.1. Copii singuri, inclusiv copii neînsoțiți și separați de părinți

O cerere de informații a fost trimisă la ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Potrivit reprezentanților ONG-ului Salvați Copiii⁹, noțiunea de copii neînsoțiți a avut diverse semnificații și interpretări din partea părților interesate, aparent existând cazuri de copii separați, care au ajuns în București fără niciun interviu prealabil la frontieră sau cazuri raportate la Gara de Nord din București în care a fost necesară intervenția unităților de urgență pentru a oferi sprijinul necesar.

Au fost aprobate mai multe acte legislative cu privire la sarcinile specifice ale autorităților de protecție a copilului, atât la nivel național, cât și la nivel local:

- a. **Ordonanța de urgență nr. 15/27.02.2022** privind înființarea de tabere de cazare temporară în cadrul acțiunilor de sprijin și asistență umanitară acordate de statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații speciale/proveniți din zona de conflict armat din Ucraina¹⁰ - art. 2 alin. (2) a prevăzut că autoritățile locale pentru protecția copilului (direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului - DGASPC) pot angaja personal contractual în cadrul serviciilor sociale destinate copiilor neînsoțiți, fără organizarea unui concurs de selecție, în funcție de nevoile acestora, pe o durată determinată, care nu poate depăși 3 ani.
- b. **Ordonanța de urgență nr. 20/08.03.2022** privind sprijinul și asistența umanitară acordată copiilor, adulților, persoanelor cu dizabilități, precum și tuturor ucrainenilor care vin în România - Ordonanță de urgență ce conține măsuri suplimentare pentru acordarea de sprijin și asistență umanitară¹¹ - Punctul 11 prevedea că la nivelul fiecărui județ/sector al municipiului București se constituie grupuri operative pentru minorii neînsoțiți, fără personalitate juridică, care au rolul de a identifica rapid cea mai potrivită măsură de protecție a copilului neînsoțit. Grupul operativ este coordonat de un coordonator din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția

⁹ Interviu cu reprezentanți ai organizației Salvați Copiii la 16.06.2023.

¹⁰ Ordonanță de urgență nr. 15/27.02.2022 privind acordarea de sprijin și asistență umanitară de către statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite/proveniți din zona conflictului armat din Ucraina - disponibilă la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/251954> (doar în limba română).

¹¹ Ordonanță de urgență nr. 20/08.03.2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de sprijin și asistență umanitară - disponibilă la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/252480> (doar în limba română).

Copilului (DGASPC) și include reprezentanți ai inspectoratului școlar local, ai direcției de sănătate publică și ai organizațiilor neguvernamentale sau internaționale. La invitația coordonatorului, la activitățile grupului operativ pot participa reprezentanți ai altor instituții locale relevante, a căror intervenție poate sprijini procesarea cazurilor de minori neînsoțiți.

- c. **Ordinul comun nr. 20360/366/776/12.03.2022** al Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, al Ministerului Educației și al Ministerului Sănătății de înființare a Grupului operativ pentru minorii neînsoțiți¹² - care stabilește principalele atribuții ale grupului operativ (articolul 3): a) asigură coordonarea și cooperarea între instituțiile pe care le reprezintă și organizațiile neguvernamentale din județ sau, după caz, sector al municipiului București, în vederea asigurării respectării drepturilor la educație, sănătate, asistență socială și protecție specială pentru copiii neînsoțiți; b) contactează alte autorități, instituții și organizații de la nivel local care pot interveni în soluționarea cazurilor copiilor neînsoțiți și colaborează cu acestea în interesul superior al copilului; c) se asigură că toți minorii neînsoțiți sunt luați în evidențele sistemului de protecție a copilului și că acestora le este asigurat, potrivit nevoilor, accesul la educație, la beneficii de asistență socială și servicii sociale, precum și la servicii medicale și/sau de abilitare/reabilitare; d) menține permanent legătura cu comitetele pentru situații de urgență, aflate sub conducerea prefectilor; e) menține permanent legătura cu ministerele sau, după caz, autoritățile administrației publice centrale în subordinea sau coordonarea cărora funcționează instituțiile care au desemnat membri sau, după caz, a celor a căror activitate este coordonată metodologic; f) se asigură că persoane desemnate de direcția generală de asistență socială și protecția copilului și de direcția de sănătate publică asigură permanența la punctele de trecere a frontierei cu Ucraina, precum și la alte puncte de trecere prin care intră grupuri mai mari de 10 copii neînsoțiți, în vederea verificării stării de sănătate și a preluării în sistemul de protecție specială; g) identifică angajații vorbitori de limba ucraineană sau, după caz, de limba rusă, care pot fi implicați în sprijinirea copiilor neînsoțiți pe perioada șederii în România; h) identifică voluntari din cadrul organizațiilor neguvernamentale, de preferat vorbitori de limba ucraineană sau, după caz, de limba rusă, care pot fi implicați în sprijinirea copiilor neînsoțiți pe perioada șederii în România; i) colaborează cu serviciile publice de asistență socială pe al căror teritoriu administrativ-teritorial locuiesc copii neînsoțiți intrați pe teritoriul României alături de o persoană majoră însoțitoare, în vederea monitorizării situației acestora; j) îndeplinește orice alte atribuții necesare desfășurării activității sale.
- d. **Ordinul comun nr. 20362/31/3386/812/400/2022** al Ministerului Familiei, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Educației, Ministerului Dezvoltării și Ministerului Sănătății pentru aprobarea procedurii privind cooperarea între autorități în ceea ce privește intrarea, înregistrarea, tranzitul, șederea, precum și asigurarea protecției drepturilor minorilor neînsoțiți¹³. Aceasta se aplică tuturor structurilor subordonate acestora (inclusiv Poliției de Frontieră) și stabilește procedurile de cooperare între autorități privind intrarea, înregistrarea, tranzitul, șederea, precum și asigurarea protecției copiilor neînsoțiți care provin din zona conflictului armat din Ucraina. Aceasta obligă la înregistrarea oricărui copil neînsoțit identificat

¹² Ordin comun nr. 20360/3/336/776/2022 al Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, Ministerului Educației și Ministerului Sănătății pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea, funcțiile și atribuțiile Grupului operativ pentru minorii neînsoțiți - publicat în Monitorul Oficial nr. 246 din 12 martie 2022, disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/252573> (doar în limba română).

¹³ Ordin nr. 20362/400/812/3386/31/2022 pentru aprobarea Procedurii de cooperare între autorități privind intrarea, înregistrarea, tranzitul, șederea, precum și asigurarea protecției drepturilor minorilor neînsoțiți care provin din zona conflictului armat din Ucraina - publicat în Monitorul Oficial nr. 266 din 18 martie 2022, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/252735> (doar în limba română).

la frontieră, asigurând astfel trasabilitatea copiilor și responsabilitatea lucrătorilor sociali pentru copiii vulnerabili. Conform procedurii, instituirea măsurii de protecție specială va include, de asemenea, plasarea copiilor în servicii publice sau private de tip familial, cu prioritate pentru persoanele care vorbesc ucraineană sau, după caz, rusă. Au fost reglementate următoarele cazuri:

- În situația în care minorul neînsoțit este în tranzit pe teritoriul României alături de o persoană adultă, alta decât părintele sau, după caz, reprezentantul legal, reprezentanții Poliției de Frontieră Române solicită persoanei adulte care călătorește împreună cu minorul completarea unui formular tipizat, disponibil în limbile română, engleză, ucraineană și rusă, care va cuprinde informații cu privire la destinația finală, adresa la care aceștia urmează să locuiască în străinătate, în cazul în care aceasta este cunoscută, precum și date de contact și de identitate ale persoanei adulte însoțitoare și ale minorului.
- În situația în care minorul neînsoțit rămâne pe teritoriul României alături de o rudă adultă sau de o persoană care a avut grijă de minor, reprezentanții Poliției de Frontieră Române solicită persoanei adulte care călătorește împreună cu minorul completarea formularului tipizat, care va cuprinde informații cu privire la adresa la care vor locui, datele de contact și de identitate ale persoanei adulte însoțitoare și ale minorului.
- În situația copiilor neînsoțiți care rămân pe teritoriul României și nu au unde să locuiască, reprezentanții Poliției de Frontieră Române anunță Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopției, prin reprezentantul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC). DGASPC ar trebui să nominalizeze un tutore legal, care trebuie să fie numit ulterior în mod legal de către o instanță de judecată.
- În situația grupurilor de minori din centrele de plasament din Ucraina ori, după caz, din sistemul de protecție specială din Ucraina, indiferent dacă aceștia sunt însoțiți sau nu de o persoană adultă, ori dacă aceștia declară că sunt în tranzit, reprezentanții Poliției de Frontieră Române le îndrumă către reprezentantul DGASPC prezent la punctul de trecere a frontierei. Transportul copiilor neînsoțiți (din sistemul de protecție ucrainean) de la frontieră la serviciul social identificat de Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopției este asigurat de Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență.

La punctele de trecere a frontierei vor fi prezenți interpreți vorbitori de ucraineană sau rusă, voluntari de la instituții de învățământ superior sau organizații neguvernamentale, identificate prin intermediul grupului operativ.

În vederea asigurării dreptului la educație pentru copiii neînsoțiți din România, inspectoratele școlare inițiază demersurile necesare privind înscrierea acestora în grupe/clase/formații de studiu în unitățile de învățământ preuniversitar.

e. **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 100 din 29.06.2022¹⁴** privind aprobarea și punerea în aplicare a Planului național de măsuri privind protecția și incluziunea persoanelor strămutate din Ucraina, beneficiare de protecție temporară în România - a prevăzut mai multe măsuri care trebuie luate în domeniul copii și tineret:

- (a) protejarea copiilor din Ucraina beneficiari de protecție temporară în România împotriva abuzului, neglijării, exploatării și a oricăror forme de violență;
- b) asigurarea participării copiilor din Ucraina beneficiari de protecție temporară în România în procesul

¹⁴ Ordonanță de urgență nr. 100/2022 privind implementarea Planului de măsuri cu privire la respectarea la luzirea și incluziunea a persoanelor strămutate din Ucraina, beneficiare de protecție temporară în România, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, Monitorul Oficial nr. 653/30.06.2022, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/256915>.

- de elaborare și implementare a măsurilor de răspuns;
- c) înregistrarea copiilor din Ucraina beneficiari de protecție temporară în România în sistemul național de protecție a copilului și asigurarea accesului la servicii esențiale de protecție a copilului, inclusiv servicii de monitorizare și reunificare a familiei;
- d) asigurarea sprijinului personalizat pentru copiii din Ucraina cu nevoi speciale beneficiari de protecție temporară în România;
- e) protejarea interesului superior al copiilor din Ucraina beneficiari de protecție temporară în România prin soluții durabile;
- f) dezvoltarea competențelor profesioniștilor din sistemul de protecție a copilului;
- g) extinderea activităților desfășurate în cadrul centrelor de tineret existente;
- h) dezvoltarea rețelei naționale de centre de tineret, inclusiv centre mobile;

Aceste competențe au fost atribuite următoarelor instituții: (1) Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, (2) Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA), (3) Direcțiilor locale de Protecție a Copilului și Asistență Socială (DGASPC), autorităților publice locale.

Conform informațiilor furnizate de [UN SubWorking Group on Child Protection \(Subgrupul de lucru al ONU pentru protecția copilului\)](#)¹⁵ din iunie 2022, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție a elaborat două proceduri relevante pentru îmbunătățirea protecției copiilor refugiați: una privind violența împotriva copiilor neînsoțiți în România și cealaltă privind identificarea, evaluarea, asistența și monitorizarea copiilor neînsoțiți.

[Guvernul României](#) a raportat¹⁶ progrese înregistrate în ceea ce privește alte măsuri pentru copiii neînsoțiți:

- Sunt puse în aplicare metode și proceduri stricte pentru a colecta informații exacte despre fiecare copil neînsoțit, pentru a detecta orice risc care implică protecție și pentru a se asigura că sunt puse în aplicare măsurile de protecție și sprijin necesare.
- Datele de contact și datele de identitate ale adultului și ale copilului însoțitor sunt înregistrate de către Poliția de Frontieră.
- Reprezentanții autorităților locale ale Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) și ai Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA) sunt prezenți în punctele de trecere a frontierei și sunt pregătiți să preia cazurile vulnerabile identificate.
- ANPDCA verifică cu atenție familiile în care copiii sunt plasați în servicii private de tip familial, ca măsuri speciale de protecție, având prioritate vorbitorii de ucraineană sau, după caz, rusă.
- Au fost înființate linii de asistență telefonică naționale specifice pentru protecție: un număr gratuit pentru raportarea situațiilor de urgență pentru copii și un număr gratuit pentru raportarea situațiilor de violență domestică, trafic de persoane, discriminare de gen sau alte tipuri de discriminare. Ambele linii de asistență telefonică sunt operate în limba ucraineană. Potrivit informațiilor furnizate de Guvern, în 2022, linia de asistență telefonică a numărului pentru copii abuzați, neglijați, exploatați - "119" a înregistrat peste 103557 de apeluri și 1207 copii au fost salvați din situații de viață și de moarte (în ambele cazuri au fost înregistrați toți copiii, nu a fost specificat numărul de copii ucraineni). De asemenea, a fost înființat un mecanism de alertă în timp real pentru copiii dispăruți RO Alert - copil dispărut. Peste 15 alerte emise până

¹⁵ Subgrupul de lucru pentru protecția copilului din România, minute ale întâlnirii, 02.06.2022, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/94848>.

¹⁶ Cancelaria Primului-Ministru, Raport, Răspunsul României la criza umanitară a refugiaților, octombrie 2022, aflat la dosarul autorului [documentul a fost actualizat ulterior].

în prezent (toți copiii au fost înregistrați, numărul de copii ucraineni nu este specificat)¹⁷. A fost lansată și actualizată în permanență o platformă oficială pe internet¹⁸ cu toate informațiile privind drepturile și serviciile disponibile pentru refugiații ucraineni, inclusiv informații specifice pentru copii.

- A fost instituit un mecanism de coordonare între autoritățile ucrainene și române pentru identificarea copiilor dispăruți raportați de autoritățile ucrainene pe teritoriul României, în vederea repatrierii copiilor neînsoțiți din Ucraina și a identificării soluțiilor de reîntregire a familiei pentru a respecta interesul copilului. Mecanismul a fost menționat ca făcând parte din planul de măsuri ce urmează a fi implementat în România pentru a oferi asistență persoanelor care provin din Ucraina. Nu există informații oficiale cu privire la stadiul actual al mecanismului. În același timp, Salvați Copiii a raportat un copil de naționalitate ucraineană, în vârstă de 6 ani, dispărut la data de 01.02.2023 în evidențele active ale Poliției naționale.¹⁹
- Continuă să se asigure dezvoltarea competențelor profesioniștilor din sistemul de protecție a copilului, inclusiv elaborarea de instrumente și orientări.

Prin intermediul sistemului național de servicii sociale și al partenerilor, se oferă, în funcție de necesități, servicii de sănătate mintală și de sprijin și servicii psihosociale (MHPSS), asistență pentru protecție individuală, informații și trimiteri, traducere și îndrumare.

2.1.2. Copiii evacuați din instituțiile ucrainene

O cerere de informații a fost trimisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

2.2. Garanții și măsuri care abordează riscul infrajeciunilor violente împotriva copiilor care fug din Ucraina

2.2.1. Garanții pentru protecția și apărarea copiilor împotriva infrajeciunilor

Potrivit Inspectoratului General al Poliției Române²⁰, în perioada martie-aprilie 2023, a fost derulată o campanie "Împreună ajutăm mai mult", în colaborare cu Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane (ANITP), având ca scop prevenirea victimizării refugiaților.

¹⁷ 2022 Raport privind eforturile și realizările României în domeniul asistenței umanitare pentru refugiați, drepturile copilului și alte categorii vulnerabile, comunicat de presă din 13 ianuarie 2023, <https://gov.ro/ro/print?modul=comunicate&link=raportul-privind-eforturile-i-realizarile-romaniei-in-domeniul-asistentei-umanitare-a-refugiatilor-al-drepturilor-copilului-i-al-altor-categorii-vulnerabile-pe-anul-2022>.

¹⁸ Disponibil și în limba ucraineană la adresa: <https://protectieucraina.gov.ro/1/>.

¹⁹ Salvați Copiii, <https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/protectie/copii-disparuti>. Cazul nu mai este înregistrat în mod activ în baza de date oficială a poliției: <https://www.politiaromana.ro/ro/copii-disparuti&page=1>.

²⁰ Răspuns dat de Inspectoratul General al Poliției Române prin e-mail la data de 12.06.2023.

ANITP a desfășurat o serie de activități pe două direcții importante²¹: pe de o parte, diseminarea de informații privind drepturile, accesul la resursele guvernamentale și neguvernamentale, precum și recomandări preventive pentru beneficiari, iar pe de altă parte, formarea autorităților, în special a polițiștilor de frontieră, a autorităților din punctele de tranzit, a serviciilor sociale și de sănătate, a profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale și a altor lucrători din prima linie, pentru a identifica indicatorii traficului de persoane și vulnerabilitatea la trafic a refugiaților, migranților și persoanelor strămutate.

Activități specifice desfășurate de ANITP în ceea ce privește sprijinirea eforturilor de combatere a traficului de persoane și prevenirea victimizării persoanelor care au fugit din calea războiului din Ucraina:

Activități de informare - în zonele din apropierea frontierei, în parteneriat cu celelalte structuri ale Ministerului Afacerilor Interne, precum și cu organizații neguvernamentale și internaționale, la punctele de trecere a frontierei, în centrele de azil și în centrele de cazare pentru refugiații din Ucraina, activități similare fiind organizate ulterior, în București și în interiorul țării.

Distribuirea de materiale informative - au fost distribuite peste 35000 de materiale informative (afișe, pliante, roll-up-uri etc.; au fost elaborate materiale informative și în limbile ucraineană, rusă și engleză, împreună cu Organizația Internațională pentru Migrație, International Justice Mission (Misiunea Internațională pentru Justiție), ONG-uri naționale (Asociația Eliberare și platforma ProTECT, Asociația Ecumenică a Bisericilor din România - AIDRom, Asociația Roconect - organizația comunității românești din Marea Britanie, Uniunea Ucrainenilor din România).

Pe paginile de internet ale [ANITP](#)²² și ale Inspectoratului General al Poliției Române²³, au fost postate informații privind siguranța adresate cetățenilor ucraineni în limbile ucraineană și engleză.

A fost elaborat un instrument pentru detectarea și raportarea situațiilor potențiale de trafic de persoane în rândul persoanelor vulnerabile, inclusiv a refugiaților din Ucraina, care a fost diseminat în scopul instruirii cu privire la indicatorii traficului de persoane și la profilul persoanelor vulnerabile la trafic, în toate unitățile poliției române.

Patru ateliere tematice "Răspunsul la criza refugiaților din Ucraina", au fost organizate cu sprijinul International Justice Mission (Misiunea Internațională pentru Justiție), și la care au participat reprezentanți ai instituțiilor responsabile de gestionarea acestei probleme.

2.2.2. Sprijin pentru copiii victime ale infracțiunilor

Uniunea Națională a Barourilor a publicat pe site-ul său un [ghid juridic](#) în limbile română, ucraineană și engleză²⁴ pentru a veni în sprijinul ucrainenilor și a contribuit la partea juridică a [platformei guvernamentale](#)²⁵ care oferă informații privind sprijinul și integrarea în România.

Potrivit [președintelui Uniunii Naționale a Barourilor](#)²⁶, barourile au acordat sprijin juridic de urgență în prima etapă, la declanșarea conflictului armat în Ucraina, iar acum oferă sprijin în linia a doua a crizei, care au o componentă juridică semnificativă și care sunt mult mai complexe. Unele țin de soluțiile legislative, de reglementarea secundară.

²¹ Răspuns dat de Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane prin e-mail la data de 20.06.2023.

²² <https://anitp.mai.gov.ro/ucraina/>.

²³ <https://www.facebook.com/profile/100068788526987/search/?q=ucraina>.

²⁴ Asociația Națională a Barourilor din România Campania de asistență juridică și umanitară gratuită pentru refugiații ucraineni - Avocați pentru refugiați, https://www.unbr.ro/wp-content/uploads/2022/04/Ghid_regim_juridic_brosura_RO-UA_RO-EN.pdf.

²⁵ <https://protectieucraina.gov.ro/1/>.

²⁶ Uniunea Națională a Barourilor (UNBR) și Guvernul României: acțiuni convergente în criza refugiaților, 18 mai 2022, <https://www.unbr.ro/unbr-si-guvernul-romaniei-actiuni-convergente-in-criza-refugiatilor/>.

2.3. Acorduri de tutelă/reprezentare juridică pentru copiii neînsoțiți și separați care fug din Ucraina

2.3.1. A sosit neînsoțit

O cerere de informații a fost trimisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Conform [procedurii²⁷](#), în cazul copilului neînsoțit care rămâne pe teritoriul României și nu are unde să locuiască, reprezentanții Poliției de Frontieră Române anunță Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopții, prin reprezentantul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC).

2.3.2. A sosit fără părinți, dar cu alți membri ai familiei, vecini sau prieteni de familie

O cerere de informații a fost trimisă la ANPDCA la 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Conform [procedurii²⁸](#), în cazul în care copilul neînsoțit se află în tranzit pe teritoriul României, împreună cu un adult, altul decât părintele sau reprezentantul legal, reprezentanții Poliției de Frontieră solicită adultului care călătorește alături de minor să completeze un formular standard disponibil în limbile română, engleză, ucraineană și rusă și care cuprinde informații despre destinația finală, precum și datele de contact și de identitate ale adultului însoțitor și ale copilului.

Conform [procedurii²⁹](#), în cazul în care copilul neînsoțit rămâne în România cu o rudă adultă sau cu o persoană care a avut grijă de copil, reprezentanții Poliției de Frontieră solicită completarea formularului standard. Formularul va conține informații despre adresa la care vor locui, datele de contact și datele de identitate ale adultului însoțitor și ale copilului.

²⁷ Ordin nr. 31/2022 pentru aprobarea Procedurii de cooperare între autorități privind intrarea, înregistrarea, tranzitul, șederea, precum și asigurarea protecției drepturilor minorilor neînsoțiți care provin din zona conflictului armat din Ucraina - publicat în Monitorul Oficial nr. 266 din 18 martie 2022, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/252735> (doar în limba română).

²⁸ Idem.

²⁹ Idem.

2.3.3. A sosit în cadrul unui grup, de la o instituție ucraineană sau de la asistenți maternali (cu sau fără tutore legal desemnat)

O cerere de informații a fost trimisă la ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Conform [procedurii](#)³⁰, grupurile de copii din centrele de plasament din Ucraina sau din sistemul de protecție specială din Ucraina sunt îndrumate, de către reprezentanții Poliției de Frontieră Române, către reprezentantul DGASPC prezent în punctul de trecere a frontierei. Transportul copiilor neînsoțiți (din sistemul de protecție ucrainean) de la frontieră la serviciul social identificat de Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopții este asigurat de Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență.

Grupuri de copii din unități rezidențiale ucrainene, însoțiți de îngrijitorii lor, au primit protecție specială în România [în mai multe județe \(Constanța, Prahova etc.\)](#)³¹. Măsurile de protecție specială pentru copii sunt: a) plasament; b) plasament de urgență; c) supraveghere specializată³². De asemenea, se estimează că până la 10% dintre asistenții maternali din județele de graniță ale României cu Ucraina sunt vorbitori nativi de ucraineană.

2.3.4. Ajuns în cadrul unui grup, prin inițiative private, cum ar fi cluburile de fotbal (cu sau fără un tutore legal desemnat)

O cerere de informații a fost transmisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Reprezentanții organizației Salvați Copiii³³ au relatat despre interpretarea largă a noțiunii de reprezentare legală în cazul unui antrenor al unui club sportiv din Ucraina, care putea sta în hoteluri cu copii, fără ca aceștia să fie considerați oficial copii neînsoșiți.

³⁰ Idem.

³¹ Speranțe și case pentru copii, Foster Care în România și criza din Ucraina, septembrie 2022, https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/2022-09/5_foster_care_in_romania_and_the_ukraine_crisis_v_3.pdf.

³² Art. 59 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial nr. 159 din 05 martie 2014.

³³ Interviu cu reprezentanți ai organizației Salvați Copiii, 16.06.2023.

2.4. Plasamentul copiilor neînsoțiți și separați care fug din Ucraina

Tabelul 3 - Plasamentul copiilor neînsoțiți și separați de părinți

Tipul de plasament	Număr de copii	Detalii
Cu rude adulte	333	321 cu rude adulte, 3 cu angajați în sistemul de protecție din Ucraina, 2 educatori/cadre didactice, 7 cu membri ai familiei extinse
Cu o familie adoptivă	2	
Cu persoana care au avut grijă de copil în momentul fugii	166	10 cu rude adulte, 3 cu angajați în sistemul de protecție din Ucraina, 153 de membri ai familiei extinse
În centrele de primire pentru copii neînsoțiți (toate naționalitățile)	n/a	
În centrele de primire pentru copiii care fug din Ucraina	328	328 cu angajați în sistemul de protecție din Ucraina
Alt plasament	57	În centrele de tranzit, dintre care 26 cu angajați în sistemul de protecție din Ucraina, 31 de educatori/cadre didactice

Sursă: Autoritatea Națională pentru Drepturile Copilului și Adopții.

O cerere de informații a fost transmisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat. Datele incluse mai sus nu sunt recente (datează din ianuarie 2023). În tabel au fost incluse date raportate până la 31.01.2023. Întrebarea se referea la copiii însoțiți de adulți care nu sunt rude ale acestora și, în general, nu au nicio relație cu copilul, nici măcar cea de reprezentant legal în Ucraina. În total, 1376 de copii au fost înregistrați de ANPDCA, iar trimerile au fost făcute la adresa persoanelor ce însoțeau minorii la data de 31.01.2023

2.5. Copii evacuați din instituțiile ucrainene

2.5.1. Plasamente instituționale

O cerere de informații a fost transmisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

2.5.2. Îngrijire alternativă

O cerere de informații a fost transmisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Conform [procedurii](#)³⁴, instituirea măsurii de protecție specială va include, de asemenea, plasarea copiilor în servicii publice sau private de tip familial, cu prioritate pentru persoanele care vorbesc ucraineană sau, după caz, rusă.

Fundația [Hope and Homes for Children](#) și-a asumat ca prioritate sprijinirea copiilor care sosesc din orfelinatele ucrainene, oferind sprijin financiar, logistic și uman în procesul de găzduire și îngrijire a copiilor. Organizația caritabilă nu a primit niciun sprijin financiar din partea guvernului, potrivit rapoartelor sale publicate pe site-ul - <https://hopeandhomes.ro/rapoartele-anuale/>. Organizația a recunoscut colaborarea cu Direcțiile pentru Protecția Copilului din județele București, Prahova, Brașov, Maramureș și Iași. Ea se concentrează în principal pe copiii aflați în orfelinate, având ca obiectiv închiderea tuturor orfelinelor din România până în 2027. Au fost sprijiniți cu măsuri de protecție cel puțin 210 copii ucraineni care au ajuns în România și au fost preluați de mai multe Direcții de Protecție a Copilului. Ajutorul a venit în cele mai diverse feluri: transfer de la graniță, pregătirea centrelor în care sunt cazați (cu paturi, saltele, plapume, perne și lenjerie), asigurarea de hrană, produse de strictă necesitate, medicamente și sprijin psihologic. De exemplu, 43 de copii (cu vârste cuprinse între 7 luni și 16 ani) de la un centru de plasament din Dnipro, 9 asistenți sociali³⁵ și copii, au ajuns la punctul de trecere a frontierei Sighetu Marmăției după o zi întreagă de călătorie. Ulterior, aceștia au fost transferați de către Fundație la un centru de zi și la o casă de tip familial din Iași. În parteneriat cu Direcțiile de Protecție a Copilului din două județe, o echipă de intervenție a Fundației a fost în contact permanent cu echipa Hope and Homes for Children Ucraina. Astfel, a putut fi asigurată primirea și transferul copiilor și sprijinirea continuă a capacității partenerilor instituționali de a găzdui și îngriji copiii. Aceștia au fost sprijiniți, oferindu-li-se paturi, saltele, lenjerie de pat și asigurându-li-se 4 traducători/zi și au fost suplimentate resursele alimentare, îmbrăcămintea/încălțăminte, produsele de igienă și medicamentele.

Potrivit reprezentanților Organizației Salvați Copiii³⁶, interpretarea noțiunii de asistent maternal din Ucraina care însoțește copiii în România rămâne problematică, în principal în lipsa unei hotărâri judecătorești emise pentru reprezentarea legală din partea Ucrainei. În practică, copiii au fost tratați ca fiind reprezentați de un adult și li s-a permis să stea într-un apartament (reprezentare de facto), în timp ce în fața altor autorități, aceștia trebuiau să fie reprezentați de reprezentantul desemnat de Direcția pentru Protecția Copilului (reprezentare legală). Astfel, reprezentantul legal al copilului era de fapt împărțit între cel legal, oficial și persoana care, de fapt, acționa ca asistent maternal pentru copilul respectiv.

2.5.3. Garanții pentru copiii plasați în instituții de îngrijire

O cerere de informații a fost transmisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

³⁴ Ordin nr. 31/2022 pentru aprobarea Procedurii de cooperare între autorități privind intrarea, înregistrarea, tranzitul, șederea, precum și asigurarea protecției drepturilor minorilor neînsoțiți care provin din zona conflictului armat din Ucraina - publicat în Monitorul Oficial nr. 266 din 18 martie 2022, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/252735> (doar în limba română).

³⁵ Hope and Homes, <https://www.hopeandhomes.org/news/ukraine-orphanage-evacuation/>.

³⁶ Interviu cu reprezentanți ai organizației Salvați Copiii, 16.06.2023.

2.5.4. Accesul la servicii și sprijin local

O cerere de informații a fost transmisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Reprezentanții Terre des Hommes³⁷ au menționat îmbunătățiri în 2023 în privința monitorizării efectuate de autoritățile locale pentru copii, necesitând o procedură comprehensivă de funcționare cu standarde pentru părțile interesate, care să acopere, printre altele, grupurile mutate dintr-un oraș în altul. Bazele de date utilizate de diverse autorități nu sunt interoperabile și, uneori, acestea au trebuit să fie concepute în timpul intervenției (așa cum s-a observat în cazul implementării bazei de date Primero).

2.6. Informații prietenoase copiilor și mijloace pentru a asigura participarea copiilor din Ucraina

2.6.1. Informații prietenoase pentru copii

O cerere de informații a fost transmisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

Mai multe inițiative au fost lansate de către diverșii actori ai societății civile:

- UNHCR - [Informații pentru copiii și tinerii care sosesc din Ucraina](#),³⁸
- OIM România: OIM produce și diseminează [informații prietenoase copiilor](#) referitoare la siguranță și informații esențiale pentru copiii aflați în România,³⁹
- World Vision - Spații prietenoase pentru copii și [cursuri de formare](#) pentru profesori,⁴⁰
- Salvați Copiii România - [centre de consiliere](#),⁴¹
- Terre des Hommes - membru al [Child Friendly Justice](#) European Network (Rețelei europene de [justiție prietenoasă cu copiii](#)).⁴²

³⁷ Interviu cu reprezentanți ai Terre des Hommes, 16.06.2023.

³⁸ UNHCR, Informații pentru copiii și tinerii care sosesc din Ucraina, <https://help.unhcr.org/romania/information-for-children-and-young-people-arriving-from-ukraine/>.

³⁹ OIM, Răspunsul Ucrainei: Protecția copilului, 6 mai 2022 - 14 iunie 2022, <https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/documents/CP-Ukraine-Response-May-Jun-2022.pdf>.

⁴⁰ World Vision, Echiparea profesorilor și a partenerilor în spațiile World Vision din România pentru copiii refugiați ucraineni, <https://www.wvi.org/stories/ukraine/equipping-teachers-and-partners-world-visions-child-friendly-spaces-romania>.

⁴¹ Salvați Copiii România deschide un centru de consiliere pentru familiile ucrainene în Iași, <https://www.romania-insider.com/save-children-iasi-counseling-center-jul-2022>.

⁴² Terre des hommes România - nou membru al Child Friendly Justice European Network (Rețelei Europene de Justiție Prietenoasă cu Copiii) <https://www.tdh.ro/en/terre-des-hommes-romania-new-member-child-friendly-justice-european-network>.

2.6.2. Participarea copiilor

O cerere de informații a fost transmisă către ANPDCA la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

În data de întâi iunie, Senatul României a organizat cea de-a treia ediție anuală a evenimentului [Senatul Copiilor](#)⁴³ în parteneriat cu UNICEF, Salvați Copiii, World Vision, Crucea Roșie, Ministerul Afacerilor Interne și Primăria Municipiului București, precum și cu mai multe ambasade prezente în România.

Pe 21 noiembrie 2022, de [Ziua Internațională a Drepturilor Copilului](#)⁴⁴ o sesiune cu copii români și ucraineni ce și-au asumat rol de miniștri a fost organizată de Guvernul României și UNICEF. Principalele sugestii au fost că elevii refugiați din Ucraina care studiază în România ar beneficia de pe urma trecerii la programa folosită în școlile românești, în locul celei utilizate în școlile ucrainene (din partea copilului ce reprezenta Ministerul Educației), și sprijinirea familiilor ucrainene în contextul marilor probleme de furnizare a energiei electrice, cauzate de războiul de agresiune rusesc (o altă elevă, reprezentând "Ministerul Energiei" în guvernul copiilor ucraineni).

Pe 31 mai 2023, Salvați Copiii România a organizat cea de-a 23-a ediție a Forumului Național al Copiilor, în cadrul căruia copiii (inclusiv din Ucraina) au cerut autorităților un sistem de raportare anonimă a abuzurilor și a cazurilor de bullying în școli, activități de prevenire și combatere a dependențelor, interzicerea jocurilor de noroc din clase și a pariurilor în jurul școlilor și înființarea de grupuri anti-bullying în școli.

⁴³ <https://www.rador.ro/2023/05/26/de-1-iunie-senatul-romaniei-invita-din-nou-copiii-la-petrecere/> .

⁴⁴ **Edupedu**, Curriculum românesc pentru elevii veniți din Ucraina și sprijin pentru familiile ucrainene rămase fără energie electrică din cauza războiului – propuneri făcute de "miniștri" ucraineni ai Guvernului copiilor, de Ziua Internațională a Drepturilor Copiilor- <https://www.edupedu.ro/curriculum-romanesc-pentru-elevii-veniti-din-ucraina-si-sprrijin-pentru-familiile-ucrainene-ramase-fara-energie-electrica-din-cauza-razboiului-propuneri-facute-de-ministri-ucr/> .

3. Accesul la drepturile sociale

3.1. Accesul la asistență medicală

3.1.1. Domeniul de aplicare a asistenței medicale pentru copiii care fug din Ucraina

Tabelul 4 - Domeniul de aplicare a asistenței medicale pentru copii

Domeniul de aplicare a asistenței medicale pentru copii	DA/ NU	Referință / detalii
Numai îngrijiri de urgență/tratamentul esențial al bolilor (articolul 13.2 din DPT)		
Control medical complet / screening de sănătate		
Screening de sănătate mintală (PTSD, depresie, anxietate)		
Vaccinări pentru copii		
Sănătate mintală / sprijin psihosocial		
Copiii cu dizabilități și cei cu boli cronice au acces la îngrijirile medicale necesare		

Sursă: [Introduceți sursa aici.](#)

O cerere de informații a fost trimisă Ministerului Sănătății la data de 26.05.2023. Răspunsul este așteptat.

3.1.2. Provocări în ceea ce privește furnizarea concretă de servicii

Potrivit raportului [Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copii \(FONPC\)](#) din februarie 2023⁴⁵, serviciile medicale din România sunt greu accesibile refugiaților din Ucraina. Principalele probleme sunt legate de lipsa de informare, de bariera lingvistică și de dificultățile în ceea ce privește înscrierea pacienților din Ucraina la medicii de familie din România. Temerile medicilor de familie sunt legate de acoperirea cheltuielilor medicale, riscul de a fi acuzați de malpraxis în cazul unei recomandări eronate în lipsa unor dosare cu istoric medical al pacienților, lucru ce a dus la creșterea presiunii asupra Unităților de Primire a Urgențelor (UPU) și la o suprasolicitare a sistemului de urgență 112. Lipsa fondurilor pentru medicamente și investigații medicale, timpul limitat al medicilor de familie pentru consultațiile decontate de stat, precum și presiunea financiară tot mai mare asupra bugetului Casei Naționale de Asigurări de

⁴⁵ Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copii (FONPC), Lansarea raportului "Accesul refugiaților din Ucraina la serviciile medicale în România" 22.02.2023, <https://helptohelpukraine.ro/2023/02/22/lansarea-raportului-accesul-la-servicii-medicale-in-romania-pentru-refugiatii-din-ucraina/>.

Sănătate au îngreunat accesul refugiaților la asistență medicală. În ceea ce privește vaccinarea copiilor, [raportul Guvernului](#)⁴⁶ a menționat că 462 de copii ucraineni au fost vaccinați împotriva poliomielitei și alți 444 cu prima doză de vaccin împotriva rujeolei - conținând prima doză de vaccin (MCVI) în 2022. Cu toate acestea, potrivit [Organizației Mondiale a Sănătății](#)⁴⁷, vaccinarea copiilor rămâne o provocare, deoarece aceasta se poate face doar prin intermediul medicului de familie, iar în cazul în care nu este posibilă înregistrarea, vaccinarea este împiedicată (cazuri semnalate în județul Vâlcea au fost menționate de [Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copii](#))⁴⁸.

Conform [analizei Salvati Copiii](#)⁴⁹, nevoile pe care le au familiile ucrainene sunt în primul rând legate de costurile medicale și accesul la servicii medicale (62%), ceea ce înseamnă, în mod concret, procurarea de medicamente, sprijin psihosocial pentru copii și adulți, protecția medicală a copiilor cu afecțiuni medicale, sprijin pentru înscrierea copiilor la medicul de familie, oferirea de consiliere și însoțire la instituțiile medicale. În ceea ce privește accesul la serviciile de sănătate, [UNICEF](#)⁵⁰ a menționat că accesul la serviciile esențiale, inclusiv vaccinarea și medicamentele vitale, în special cele pentru persoanele și copiii cu dizabilități, au fost asigurate pentru a răspunde celor mai imediate nevoi. Au fost create spații mamă-copil pentru a oferi spații sigure pentru alăptare și îngrijirea copiilor în centrele Blue Dot, precum și în centrele de tranzit și de plasament. În 2022, aproximativ 95000 de părinți/tutori de copii au primit informații utile despre sănătate, inclusiv despre alimentația sugarilor și a copiilor mici. Peste 16000 de copii și femei ucrainene au accesat asistența medicală primară prin intermediul acestor mecanisme de sprijin.

3.1.3. Sănătate mintală și sprijin psihosocial pentru copiii care fug din Ucraina

Potrivit Terre des Hommes, O scurtă intervenție psihologică poate fi realizată de către alți refugiați, mediatori culturali și cetățeni ai țărilor terțe pentru a aborda probleme cu care se confruntă în mod obișnuit migranții, cum ar fi depresia, anxietatea și stresul. În aprilie 2023, în baza nevoilor identificate, a fost lansat un nou proiect [STEP IN](#)⁵¹ pentru a consolida capacitatea profesioniștilor care nu sunt specializați în sănătate mintală și sprijin psihosocial de a aborda nevoile de bază în materie de sănătate mintală ale populațiilor de migranți prin implementarea Problem Management+.

⁴⁶ Cancelaria Primului Ministru, Răspunsul României la criza refugiaților din Ucraina, 13.01.2023, <https://protectieucraina.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/02/ANNUAL-STATUS-REPORT-ROMANIA-DEC-2022-2-1-1.pdf>.

⁴⁷ Organizația Mondială a Sănătății, Înțelegerea obstacolelor cu care se confruntă refugiații ucraineni în România, 17.01.2023, <https://www.who.int/europe/news/item/17-01-2023-understanding-the-obstacles-faced-by-ukrainian-refugees-in-romania>.

⁴⁸ Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copii (FONPC), Lansarea raportului "Accesul refugiaților din Ucraina la servicii medicale în România" 22.02.2023, <https://helptohelpukraine.ro/2023/02/22/lansarea-raportului-accesul-la-servicii-medicale-in-romania-pentru-refugiati-din-ucraina/>.

⁴⁹ Save the Children, analiză - Două treimi dintre familiile cu copii din Ucraina din România au nevoie de acces la servicii medicale. Copiii ucraineni resimt acut teama de război, chiar și de la distanță, și își doresc să se poată întoarce la casele lor, <https://www.salvaticopiii.ro/sci-ro/media/Documente/ANALIZA-Salvati-Copiii-Familii-si-copii-din-Ucraina.pdf>.

⁵⁰ UNICEF, UNICEF's Ukraine refugee response in 2022, 30.12.2022, <https://www.unicef.org/romania/stories/unicefs-ukraine-refugee-response-2022>.

⁵¹ Terre des Homme, <https://www.tdh.ro/en/step-support-through-ethno-psychosocial-approaches-and-pm-migrants>.

Conform [Organizației Mondiale a Sănătății](#)⁵² și [World Vision România](#)⁵³, asigurarea de specialiști în sănătate mintală și mediatori culturali sau de activități la nivelul comunității ar putea suplina lipsa psihologilor și ar fi benefică pentru ucraineni specialiști în sănătate mintală care ar avea acces la diverse alte informații, cum ar fi supervizarea sau grupuri de intervenție. S-a raportat o creștere a numărului de beneficiari care au accesat serviciile MHPSS atunci când au fost furnizate de specialiști ucraineni, uneori datorită faptului că persoana care furniza serviciul făcea parte din comunitate⁵⁴.

O abordare similară a fost raportată și de [JRS România](#)⁵⁵, cu proiecte bazate pe comunitate și colaborarea cu psihologi ucraineni. Abordarea holistică practică încurajează încadrarea sănătății mintale și a sprijinului psihologic în cadrul celorlalte servicii pe care le oferă, fie că este vorba de asistență financiară, locuințe etc. Sunt folosite echipe multidisciplinare care oferă servicii pentru victimele violenței de gen, în cadrul cărora funcționează un psiholog, un asistent social și un avocat, despre servicii pentru persoanele cu nevoi speciale care pot beneficia de terapie prin artă și alte activități de sprijin; de asemenea, JRS a început să ofere servicii pentru persoanele cu dependențe și să înființeze un grup de sprijin de tipul Alcoolicilor Anonimi și a introdus în grup serviciile Educational Hubs în școlile din România, unde specialiști ucraineni în sănătate mintală oferă servicii specializate pentru copiii cu aceste nevoi.

Potrivit [Medicines du Monde](#)⁵⁶, psihologii care lucrează cu refugiații ucraineni s-au confruntat cu o latură extrem de traumatizantă a muncii lor, deoarece ei înșiși se numără printre cei care au suferit de pe urma războiului și au nevoie de grupuri de intervenție suplimentare pentru ei înșiși. Astfel, serviciile psihologice ar trebui să fie furnizate și într-un mod mai flexibil, prin intermediul unei unități mobile cu ajutorul psihologilor ucraineni. În același timp, au existat rapoarte cu privire la multe comunități lipsite de sprijin specializat, în timp ce furnizarea de servicii a trebuit să fie adaptată în acele locații prin organizarea de echipe mobile, în special pentru persoanele care au fost nevoite să-și schimbe locuința în contextul încheierii programului guvernamental în aprilie 2023, observând, de asemenea, că tot mai mulți refugiați ucraineni sunt trimiși cu afecțiuni psihiatrice mai grave, potrivit [fundației Estuar](#)⁵⁷.

Conform [Organizației Mondiale a Sănătății](#)⁵⁸, o propunere legislativă pentru acordarea de scutiri de licență psihologilor ucraineni care pot fi angajați ca psihologi pentru a furniza servicii psihologice ucrainenilor a fost comunicată Guvernului și Colegiului Psihologilor pentru un punct de vedere. Condițiile de acordare a acestei licențe sunt ca psihologul să fie angajat de o organizație internațională sau de un

⁵² Organizația Mondială a Sănătății, citată în Subgrupul de Lucru pentru Sănătate Mintală și Suport Psihologic în România - Minuta întâlnirii, 2023.02.03, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/100453>.

⁵³ World Vision, <https://www.wvi.org/publications/ukraine/rapid-needs-assessment-ukrainian-refugee-children-and-families-constantia>.

⁵⁴ <https://www.who.int/europe/news/item/17-01-2023-understanding-the-obstacles-faced-by-ukrainian-refugees-in-romania>.

⁵⁵ Serviciul Iezuit pentru Refugiați România, citat în Subgrupul de Lucru pentru Sănătate Mintală și Suport Psihologic în România - Minuta întâlnirii, 2023.04.07, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/100677>.

⁵⁶ Medicines du Monde, citat în Subgrupul de Lucru pentru Sănătate Mintală și Suport Psihologic în România - Minuta întâlnirii, 2023.02.03, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/100453>.

⁵⁷ Fundația Estuar citată în Subgrupul de Lucru pentru Sănătate Mintală și Suport Psihologic în România - Minuta întâlnirii, 2022.11.25, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/100451>.

⁵⁸ Organizația Mondială a Sănătății, citat în Subgrupul de Lucru pentru Sănătate Mintală și Suport Psihologic în România - Minuta întâlnirii 2022.12.09, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/100452>.

ONG pentru o perioadă determinată, iar Colegiul Psihologilor să aprobe documentația care atestă calificările acestuia.

3.2. Accesul la educație

3.2.1. Tipuri de școlarizare

Școlarizarea oferită de stat include atât școli publice, cât și pe cele private autorizate, în care copiii ucraineni pot fi înscriși ca elevi sau audienți, la nivel preuniversitar. De asemenea, activități extracurriculare pot fi organizate de aceleași școli, cu înscrierea copiilor ca elevi sau audienți (în practică, acesta a fost spațiul pentru Hub-urile Educaționale înființate în câteva orașe din România). Pe lângă aceste școli, autoritățile au recunoscut în cadrul mecanismului de acordare a alocațiilor financiare nou adoptat ca tip de activități educaționale și pe cele oferite de alte instituții/organizații, cum ar fi hub-urile sau centrele educaționale organizate în unitățile de învățământ de către autoritățile administrației publice locale sau de organizații neguvernamentale în zonele cu un număr mare de beneficiari ai Deciziei de punere în aplicare (UE) 2022/382, centrele Blue Dot, palatele copiilor și cluburile copiilor, centrele comunitare de învățare pe tot parcursul vieții, centrele educaționale preșcolare, școlile de artă sau centrele culturale.⁵⁹

Departamentul de Coordonare Inter-Instituțională al Inaltului Comisariat ONU pentru Refugiați UN InterAgency a raportat, de asemenea, că sprijinul continuă să fie oferit în vederea asigurării accesului tuturor copiilor ucraineni refugiați la servicii educaționale de calitate, prin intermediul unor căi de învățare diversificate, incluzând sau combinând includerea în școlile românești, învățarea online, clase speciale și activități extrașcolare care oferă sprijin pentru învățare ("centre de învățare ") facilitate de educatori vorbitori de ucraineană sau care funcționează într-o a treia limbă (de exemplu, engleză) și care facilitează din ce în ce mai mult accesul la cursuri de limba română pentru a pregăti integrarea în școlile românești. Partenerii Planului de răspuns pentru refugiați în România continuă să promoveze accesul în primul rând la modalitățile de educație în clasă care încurajează învățarea față în față și interacțiunile personale, precum și la cursuri de limbă română, la sănătate mintală și sprijin psihologic și la activități recreative pentru a sprijini integrarea acestora și pentru a facilita accesul la învățarea online atunci când este necesar.⁶⁰

Tabelul 5 - Înscrierea și frecventarea școlii de către copiii care fug din Ucraina

Tipuri de școlarizare	Numărul de copii înscriși	Numărul de copii care participă	Sursa
-----------------------	---------------------------	---------------------------------	-------

⁵⁹ Hotărârea nr. 368 din 26 aprilie 2023 pentru stabilirea cuantumului, condițiilor și mecanismului de acordare a sumelor forfetare potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2022 privind acordarea de sprijin și asistență umanitară de către statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite, proveniți din zona de conflict armat din Ucraina, publicată în Monitorul Oficial nr. 354 din 26 aprilie 2023, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/267398>.

⁶⁰ Situația din Ucraina - Actualizare Departamentul de Coordonare Inter-Instituțională al Inaltului Comisariat ONU pentru Refugiați România aprilie 2023, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/100727>.

Sistemul național de învățământ formal	Copii în grădiniță	6256	n/a	Ministerul Educației
	Copii în învățământul primar	17085	n/a	
	Copii în învățământul secundar		n/a	
Prezența fizică în școlile ucrainene /mediul educational			7715	n/a
Prezența online în școlile ucrainene / mediul educational			n/a	n/a

Sursă: Ministerul Educației.

3.2.2. Sprijin pentru integrarea în sistemul educațional formal

Potrivit [Guvernului României](#)⁶¹, principalele modificări legislative adoptate în 2022 au vizat abordarea barierelor practice care împiedică accesul la educație al copiilor solicitanți de azil și refugiați:

- Metodologia de certificare a studiilor preuniversitare pentru străinii care au obținut protecție internațională în România și care nu dețin acte doveditoare ale studiilor sau care, din motive obiective, nu se încadrează în prevederile legale în vigoare în domeniul recunoașterii și atestării studiilor străinilor în România, legislație care oferă atât posibilitatea continuării studiilor, cât și facilitarea accesului pe piața muncii;

- revizuirea cadrului legal care reglementează școlarizarea, precum și organizarea și desfășurarea cursului de inițiere în limba română pentru copiii care au dobândit o formă de protecție internațională sau dreptul de ședere în România, consolidat prin adoptarea unei noi metodologii și a unei noi proceduri de elaborare, aprobare și distribuire a programelor de studiu și manualelor pentru cursul de inițiere în limba română pentru copii (similar și în cazul adulților);

De asemenea, copiii și tinerii strămutați din Ucraina au acces la grădinițe și școli în aceleași condiții ca și copiii români.⁶² Pentru a facilita integrarea copiilor ucraineni în sistemul de învățământ românesc, aceștia au acces la cursuri de inițiere în limba română și la activități extracurriculare în școală și în afara acesteia, prin intermediul inspectoratelor școlare. În plus, beneficiază de burse, cazare în internate, transport, asistență medicală în caz de urgență, articole personale de strictă necesitate și consiliere și sprijin psihologic. Toate costurile legate de accesul la educație în școlile și grădinițele publice sunt acoperite de bugetul de stat al României.

De asemenea, pentru a elimina posibilele obstacole în calea tranziției de la învățământul secundar inferior la cel superior, elevii ucraineni au fost scutiți de susținerea examenului național de la sfârșitul clasei a VIII-

⁶¹ Cancelaria Primului-Ministru, Raport, Răspunsul României la criza umanitară a refugiaților, octombrie 2022, aflat la dosarul autorului [documentul a fost actualizat ulterior].

⁶² Ordonanță de urgență nr. 15/27.02.2022 privind acordarea de sprijin și asistență umanitară de către statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite/proveniți din zona conflictului armat din Ucraina - disponibilă la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/251954> (doar în limba română).

a. În ceea ce privește facilitarea accesului elevilor ucraineni strămutați la învățământul superior, au fost adoptate [măsuri speciale](#), copiii ucraineni sunt eligibili pentru toate programele de asistență socială ale Ministerului Educației⁶³, măsuri adoptate pentru a sprijini universitățile românești să permită mobilitatea academică pe parcursul anului universitar, precum și acordarea de burse, consiliere și asistență psihopedagogică, astfel încât studenții ucraineni să își poată continua studiile în universitățile de stat din România (în cadrul programelor universitare în limba engleză sau română) în aceleași condiții ca și studenții români.

Măsurile speciale includ scutirea de la regulile de admitere și de la taxe. În cazul în care studentul sau doctorandul nu poate face dovada studiilor absolvite prin documente emise de instituția de învățământ superior pe care a urmat-o anterior în Ucraina, instituția de învățământ superior din România evaluează, în baza criteriilor proprii și în conformitate cu bunele practici internaționale, rezultatele procesului educațional, competențele și abilitățile și decide cu privire la recunoașterea și acordarea creditelor de studii transferabile. Studentul sau doctorandul va prezenta instituției de învățământ superior din România, înainte de finalizarea studiilor, diplomele care i-au permis accesul la ciclul de studii la care a fost înmatriculat. În anii universitari 2021-2022 și 2022-2023, mobilitatea academică pentru cetățenii din țări terțe Uniunii Europene, care provin de la instituții de învățământ superior recunoscute din Ucraina, se realizează cu taxă, ca urmare a demersului studentului, cu acordul instituției de primire. Studenții, cetățeni ai Ucrainei, pot beneficia de finanțare de la bugetul de stat sau din alte surse.

Mai multe sesiuni de formare "[Predarea și învățarea în vremuri dificile](#)" pentru profesorii români și ucraineni au fost organizate de British Council, în parteneriat cu UNICEF și Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), cu peste 200 de participanți⁶⁴. Cursul se adresează în primul rând profesorilor români care predau elevilor ucraineni refugiați, precum și profesorilor ucraineni care lucrează în prezent în România. Prin intermediul unor ateliere de lucru specializate, participanții au fost familiarizați cu subiecte precum gestionarea comportamentelor evitante ale elevilor care au trecut prin traumele războiului, vor fi sprijiniți să învețe cum să recunoască problemele emoționale ale copiilor refugiați și cum să își facă clasa mai primitoare pentru toți elevii.

În data de 26 aprilie, Guvernul a aprobat o [hotărâre](#) privind mecanismul de sprijin financiar pentru ucrainenii care beneficiază de protecție temporară în România,⁶⁵ înlocuind sistemul anterior de rambursare. Prin acest program, începând cu a doua lună de la depunerea cererii, asistența financiară acordată tuturor membrilor familiei presupune înscrierea copiilor în oricare dintre diversele școli sau programe educaționale, ca audienți, elevi sau în programe de educație alternativă organizate de organizații neguvernamentale; ultima, depinde în mare măsură de fondurile disponibile, potrivit [JRS România](#), în timp ce [Terre des Hommes](#)⁶⁶ și-a exprimat îngrijorarea cu privire la înțelegerea a ce reprezintă

⁶³ Ordin nr. 3325/2022 privind completarea anexei la Ordinul ministrului educației nr. 5.140/2019 pentru aprobarea Metodologiei privind mobilitatea academică a studenților - publicat în Monitorul Oficial nr. 209 din 03.03.2022, disponibil doar în limba română la adresa: https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2022/RO_UA/OME_3325_02_03_2022_RO_UA.pdf.

⁶⁴ <https://www.unicef.org/romania/press-releases/romanian-and-ukrainian-teachers-united-education-refugee-pupils-romania>.

⁶⁵ Hotărârea nr. 368 din 26 aprilie 2023 pentru stabilirea cuantumului, condițiilor și mecanismului de acordare a sumelor forfetare potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2022 privind acordarea de sprijin și asistență umanitară de către statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite, proveniți din zona de conflict armat din Ucraina, publicată în Monitorul Oficial nr. 354 din 26 aprilie 2023, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/267398>.

⁶⁶ <https://data.unhcr.org/en/documents/details/101044>.

un program educațional; de exemplu, ONG-ul a pregătit un program after school folosind programele școlare ucrainene, care va fi atât recreativ, cât și educațional - întrebarea este dacă astfel de programe sunt acoperite de prevederile avute în vedere de Ministerul Educației.

Potrivit reprezentanților organizației Salvați Copiii, majoritatea părinților au fost reticenți în a-și înscrie copiii în sistemul educațional românesc⁶⁷, în condițiile în care sistemul ca atare s-a dovedit a fi incapabil să mențină standardele medii de educație; acesta a fost în principal motivul pentru care unele organizații neguvernamentale nu au susținut eforturile autorităților, iar această problemă a devenit relevantă mai ales după faza de intervenție de urgență.

Activități desfășurate de diverse organizații:

- World Vision România - [Centrul de informare educațională pentru refugiații ucraineni](#).⁶⁸
- Junior Achievement Europe și UNICEF - [îmbunătățirea abilităților și a mentalității](#) necesare pentru a construi comunități de succes.⁶⁹
- Universitatea de Vest din Timișoara - [Cursuri intensive de limba română pentru studenții și cercetătorii refugiați din Ucraina](#).⁷⁰
- Salvați Copiii - [servicii educaționale complexe pentru copiii ucraineni](#).⁷¹
- Terre des Hommes - [centru dotat cu tehnologie 3D, pentru creație și învățare prin joc, în special pentru copii și tineri \(7-18 ani\)](#).⁷²

3.2.3. Date privind abandonul școlar și NEET (persoane care nu urmează o formă de învățământ, nu au un loc de muncă sau nu urmează o formare profesională)

Răspunsul primit de la Ministerul Educației nu a făcut referire la acest subiect.

Potrivit [Fundației Naționale pentru Tineret din România](#)⁷³, există mai multe teme de interes pentru adolescenți:

⁶⁷ Interviu cu reprezentanți ai organizației Salvați Copiii din 16.06.2023.

⁶⁸ <https://www.edupedu.ro/cluburi-de-lectura-jocuri-excursii-sprijin-material-si-educational-pentru-copiii-refugiati-din-ucraina-oferite-de-centrele-happy-bubble-ale-world-vision-romania-lista-centrelor-cu-adresa-progra/>.

⁶⁹ <https://www.edupedu.ro/parteneriat-pentru-sprijinul-tinerilor-afectati-de-razboiul-din-ucraina-intre-unicef-si-junior-achievement-europe/>.

⁷⁰ <https://www.edupedu.ro/universitatea-de-vest-din-timisoara-uvt-organizeaza-cursuri-intensive-de-limba-romana-pentru-studentii-si-cercetatorii-refugiati-din-ucraina/>.

⁷¹ Salvați Copiii România, <https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/protectie/protectia-copiilor-refugiati/sprijin-pentru-ucraina>.

⁷² Terre des Hommes România, <https://tdh.ro/ro/sprijin-3d-copiii-romani-si-ucraineni-se-pregatesc-impredupentru-viitor>.

⁷³ Fundația Națională pentru Tineret, Speranță și incertitudine: O evaluare a nevoilor tinerilor ucraineni refugiați în România și Moldova, Rezumat - aprilie 2023, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/hope-and->

- Tinerii au nevoie de cursuri de limbi străine accesibile, deoarece limba este o nevoie generală care afectează totul în viața tinerilor; ei trebuie să învețe limba română, iar unii au menționat nevoia de a învăța limba engleză pentru a avea acces la anumite părți ale pieței muncii, prin modalități accesibile și flexibile.
- Tinerii au nevoie de venituri, nu de sprijin economic, aceasta fiind cea mai importantă nevoie identificată de tineri. Dacă nevoile lor financiare nu sunt satisfăcute, este posibil ca tinerii să nu aibă altă opțiune decât să se întoarcă în Ucraina înainte ca întoarcerea să fie sigură. Există mai multe bariere în calea accesului la oportunitățile financiare, inclusiv lipsa cunoștințelor lingvistice și a unui statut juridic previzibil și stabil, salariile mici, nevoia de experiență profesională și absența unor servicii de îngrijire a copiilor adecvate.
- Tinerii au nevoie de conexiuni sociale și de sprijin emoțional, majoritatea tinerilor găsesc sprijin emoțional pentru sănătatea și bunăstarea lor mentală prin intermediul conexiunilor sociale cu prietenii și familia, prin implicarea în sporturi sau alte activități recreative și prin participarea la întâlniri sociale. Cu toate acestea, prietenii și familia sunt dispersate. Devenind refugiați, cercurile lor sociale au fost perturbate și reduse și modalitățile de socializare ale acestora au fost modificate. Nevoia de conexiuni sociale și de sprijin emoțional în afara casei este puternică, iar tinerii care au acces la centrele de tineret consideră că acestea sunt importante pentru a răspunde acestor nevoi.

3.3. Accesul la asistență socială - forme de asistență socială legate de copii

Potrivit Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială⁷⁴, prestațiile sociale pot fi acordate numai celor care dețin protecție internațională (statut de refugiat sau protecție subsidiară). În plus, aceste prestații sociale pot fi acordate dacă străinii sau apatrizii au domiciliul sau reședința în România, conform legislației. Prin urmare, în lipsa altor reglementări, alocația de stat nu poate fi acordată altor categorii decât celor menționate în mod expres de legi. Răspunsul face trimitere, printre altele, la dispozițiile art. 133 alin. (1) lit. d) din [Legea 122/2006 privind azilul în România](#)⁷⁵, care prevede că „pe toată durata protecției temporare, beneficiarii acestei forme de protecție beneficiază de următoarele drepturi: [...] de a beneficia, la cerere, de asistența necesară pentru întreținere, în situația în care nu dispun de mijloacele materiale necesare”. În baza acestei interpretări, alocațiile pentru copii nu sunt acordate niciunui copil care provine din Ucraina, cu excepția celor care beneficiază de o formă de protecție (statut de refugiat sau protecție subsidiară), precum și a celor care sunt înregistrați ca solicitanți de azil, potrivit reprezentanților Salvați Copiii și Terre des Hommes.

Există două forme principale de asistență socială pentru copii, toate acestea menționând calificarea străinilor pentru a beneficia de ele, în anumite condiții. Acestea sunt:

[uncertainty/executive-summary-hope-and-uncertainty-a-needs-assessment-of-ukrainian-youth-refugees-in-romania-and-moldova.pdf](#).

⁷⁴ Răspuns dat de Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială prin e-mail la data de 16.06.2023.

⁷⁵ Legea nr. 122/2006 privind azilul în România - publicată în Monitorul Oficial nr. 428 din 18 mai 2006, disponibilă la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/71808> (numai în limba română).

- **Sprijin acordat familiilor cu venituri mici:** Ajutorul social, ajutorul de urgență, ajutorul pentru încălzire, alocația pentru susținerea familiei și

- **Politici familiale:** Alocația de stat pentru copii, alocația pentru plasament familial, alocația pentru creșterea copilului și stimulentele de inserție, ajutoarele de protecție internațională ca parte a regimului general de asistență socială, aplicate în principal pe baza integrării (Legea privind azilul)⁷⁶. Titularii de documente de protecție temporară nu au dreptul la multe dintre aceste forme de asistență socială (pentru detalii, a se vedea anexa).

⁷⁶ Legea nr. 122/2006 privind azilul în România - publicată în Monitorul Oficial nr. 428 din 18 mai 2006, disponibilă la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/71808> (numai în limba română).

4. Bariere și provocări juridice și practice suplimentare

4.1. Provocări generale

Potrivit reprezentanților Salvați Copiii⁷⁷ și ai JRS -Serviciului Iezuit pentru Refugiați⁷⁸, cele mai multe cazuri de succes au fost înregistrate în comunitățile mici, în timp ce provocările au fost numeroase în comunitățile mai mari (ca în București sau Constanța). Reprezentanții Salvați Copiii au adăugat că există o nevoie clară de cursuri de formare în domeniul protecției și că aceasta ar trebui să fie percepută ca un angajament intern și nu doar ca unul extern. Astfel, la nivelul școlii ar putea fi utilă crearea unor sisteme care să răspundă unor astfel de nevoi. De asemenea, aceștia au menționat întârzieri în comunicarea datelor relevante între părțile interesate, în absența unui mecanism clar și eficient de comunicare a datelor, ceea ce duce la date inexacte și la imposibilitatea de a concepe și planifica intervenții.

Potrivit reprezentanților Terre des Hommes⁷⁹, lipsa reglementărilor, lipsa unui cadru legislativ complet a jucat un rol cheie, fiind necesară o intervenție graduală; acest lucru a fost combinat cu neaplicarea cadrului legislativ privind străinii sau integrarea. În practică, unii dintre asistenții sociali au efectuat o monitorizare superficială, căutând probleme legate de mese și cazare, fără a lua în considerare orice risc de abuz care ar putea fi prevenit sau investigat; nu au putut fi oferite garanții că copiii nu au fost abuzați, deoarece monitorizarea reală nu a putut fi efectuată în toate cazurile, în multe cazuri din cauza barierei lingvistice.

4.2. Provocări pentru copiii cu risc/dezavantaj multiplu

Reprezentanții Salvați Copiii⁸⁰ au declarat că principalul risc nu este legat de încadrarea într-o anumită categorie mai protejată din punct de vedere legal, ci doar de riscul la care pot fi expuși copiii, în contextul în care mulți părinți au realizat că au obligații parentale singuri, fără celălalt părinte; astfel, adolescenții reprezintă o categorie de risc, iar majoritatea programelor de asistență nu se adresează nevoilor specifice ale acestora.

Situația la nivel local este diferită, în timp ce legea prevede doar acceptarea documentelor emise în România, au fost raportate cazuri în unele orașe (Iași) în care autoritățile locale au acceptat astfel de documente emise în limba ucraineană și traduse ulterior în limba română, pentru a asigura înregistrarea corespunzătoare în programul de sprijin financiar oferit de guvern.

⁷⁷ Interviu cu reprezentanții Salvați Copiii, 16.06.2023.

⁷⁸ Interviu cu un reprezentant al Serviciului Iezuit pentru refugiați, 14.06.2023.

⁷⁹ Interviu cu reprezentanții Terre des Hommes, 16.06.2023.

⁸⁰ Interviu cu reprezentanții Salvați Copiii, 16.06.2023.

5. Politici în vigoare

5.1. Plan de acțiune dedicat și/sau măsuri integrate

Două documente strategice principale au fost aplicabile pentru asistența acordată persoanelor care provin din Ucraina. Primul este [Planul Național de Măsuri](#)⁸¹ privind protecția și incluziunea persoanelor strămutate din Ucraina, beneficiare de protecție temporară în România, adoptat la 30 iunie 2022, care acoperă domeniul copiilor și tinerilor. În același timp, [Strategia națională privind migrația](#) pentru perioada 2021-2024⁸² are două obiective relevante: (C) Întărirea capacității de răspuns a statului român în fața aflului de imigranți la frontiera teritoriului național și obiectivul specific (B4) Consolidarea mecanismului de integrare socială a persoanelor care au dobândit o formă de protecție în România și a altor cetățeni ai țărilor terțe.

Potrivit Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane, la sfârșitul anului 2022 a fost adoptat Planul național de acțiune privind prevenirea exploatarei, a abuzului sexual și a riscurilor asociate traficului de persoane, în cadrul Comitetului interinstituțional intersectorial de coordonare strategică a luptei împotriva traficului de persoane, constituit la nivelul Cancelariei Primului Ministru, care acoperă cetățenii ucraineni, beneficiari de protecție temporară în România. Planul stabilește responsabilitățile concrete ale instituțiilor cu atribuții în domeniul combaterii și prevenirii traficului de persoane și protecției victimelor traficului de persoane, încadrând acțiunile și măsurile luate în comunitățile de ucraineni, beneficiari de protecție temporară pe teritoriul României.

La nivelul structurii de coordonare pentru pregătire și răspuns, Guvernul României a [înființat](#) un Task-Force (grup operativ) decizional la nivel înalt⁸³, coordonat de Prim-Ministru, un Task-force operațional, denumit "Comisia Ucraina", pentru monitorizarea activităților ministerelor implicate în gestionarea aflului de refugiați în toate domeniile de intervenție, condusă de șeful Cancelariei Prim-Ministrului, iar la nivelul Cancelariei Prim-Ministrului a fost înființat Grupul de coordonare strategică a asistenței umanitare, condus de un consilier de stat, pentru a asigura cadrul strategic al răspunsului umanitar și pentru a facilita cooperarea interinstituțională între partenerii naționali, europeni și internaționali.

⁸¹ Ordonanță de urgență nr. 100/2022 privind implementarea Planului de măsuri cu privire la respectarea la luzirea și incluziunea a persoanelor strămutate din Ucraina, beneficiare de protecție temporară în România, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative - Monitorul Oficial nr. 653/30.06.2022, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/256915>.

⁸² Hotărâre nr. 884/2021 pentru aprobarea Strategiei naționale privind imigrația pentru perioada 2021-2024, a Planului de acțiune pe perioada 2021-2022 pentru implementarea Strategiei naționale privind imigrația pentru perioada 2021-2024, precum și pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 572/2008 privind constituirea Grupului de coordonare a implementării Strategiei naționale privind imigrația - publicată în Monitorul Oficial nr. 839 din 02 septembrie 2021, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/245959>.

⁸³ Cancelaria Primului Ministru al României, Răspunsul României la criza umanitară a refugiaților, 14 aprilie 2022 [https://gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/14.04.2022 - ROMANIA%20%80%99S_RESPONSE_TO_THE_HUMANITARIAN_REFUGEES%20%80%99_CRISIS-SUMMARY_COUNTRY_REPORT.pdf](https://gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/14.04.2022_-_ROMANIA%20%80%99S_RESPONSE_TO_THE_HUMANITARIAN_REFUGEES%20%80%99_CRISIS-SUMMARY_COUNTRY_REPORT.pdf).

De asemenea, la nivelul ministerelor, au fost înființate mai multe grupuri de lucru care au avut drept misiune elaborarea Planului Național de Răspuns pentru gestionarea crizei umanitare a refugiaților. [Grupul de lucru pentru copii și tineri](#)⁸⁴ a fost coordonat de președintele și doi experți ai Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție și a inclus reprezentanți ai Cancelariei Primului Ministru, Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, Departamentului pentru Situații de Urgență din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, precum și doi reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale active în domeniul protecției copilului și un reprezentant al tinerilor.

5.2. Garanția europeană pentru copii

Planul de acțiune pentru implementarea "Garanției pentru copii" a devenit o parte a [Strategiei naționale de protecție și promovare a drepturilor copilului "Copii protejați, România sigură" 2022-2027](#), care este încă la nivel de proiect. Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului a încorporat (nu este clar dacă în totalitate) și a adaptat acțiunile prevăzute în varianta inițială a planului național de acțiune pentru punerea în aplicare a garanției pentru copii, principala diferență fiind aceea că este valabilă până în 2027, nu până în 2030. Trebuie menționat faptul că proiectul de Strategie Națională "Copii protejați, România sigură" conține doar câteva trimiteri la principiile incluse în garanția europeană pentru copii, dar nu menționează în mod specific că ar fi planul național de acțiune pentru garanția pentru copii. Atât Strategia, cât și [planul operațional](#) al acesteia,⁸⁵ revizuit în noiembrie 2022, nu includ nicio măsură care să se adreseze copiilor care fug din Ucraina (are doar o singură trimitere la 2.2.4. furnizarea unui pachet de servicii integrate pentru copiii din familiile imigranților din zonele de conflict și solicitanților de azil) și nu există nicio altă versiune publicată pentru consultări. La 29 aprilie 2022, doamna ministru a Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse a [declarat](#)⁸⁶ că Planul Național de Acțiune trebuie adaptat la contextul real generat de conflictul armat din Ucraina și că un capitol separat al documentului va fi dedicat măsurilor pe care le vom lua pentru a sprijini copiii ucraineni care ajung în România; în februarie 2023, doamna ministru a discutat cu reprezentanții Comisiei Europene despre Garanția europeană pentru copii, însă nu există informații oficiale despre stadiul documentului.

⁸⁴ Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopției, 30.03.2022, <https://copii.gov.ro/1/solutii-pentru-copii-si-tinerii-ucraineni/>.

⁸⁵ Planul operațional pentru implementarea Strategiei naționale pentru protecția și promovarea drepturilor copilului "Copii protejați, România în siguranță" 2022 - 2027, <https://mfamilie.gov.ro/docs/20220506-PROIECT-HG-Anexa-nr.2PO-strategie-copil.pdf>.

⁸⁶ Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopției, Plan de acțiune pentru implementarea "Garanției pentru copii", 29.04.2022, <https://copii.gov.ro/1/plan-de-actiune-pentru-implementarea-garantieii-pentru-copii/>.

5.3. Buget

În [nota de fundamentare](#) a Planului național de măsuri⁸⁷ care vizează protecția și incluziunea persoanelor strămutate din Ucraina, beneficiare de protecție temporară în România, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative prevăzute, s-a estimat că valoarea măsurilor în domeniul copiilor și tinerilor este de 24.245.393 lei (aproximativ € 5.000.000).

Nu există niciun document public care să explice dacă și cum a fost utilizată/ epuizată această sumă de bani, nici bugetul total alocat pentru copiii strămutați din Ucraina.

⁸⁷ Notă de fundamentare - Ordonanță de urgență privind implementarea Planului național de măsuri destinate protecției și incluziunii persoanelor strămutate din Ucraina, beneficiare de protecție temporară în România, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative <https://www.ces.ro/newlib/PDF/proiecte/2022/OUG-Plan-national-de-masuri-Ucraina.pdf> .

Anexa 1 - Cercetare și date

Tabelul 6 - Cercetări privind experiențele copiilor care fug din Ucraina

Sondaje sau studii de cercetare privind experiențele copiilor care fug din Ucraina	
Nume/titlu	
Principalele constatări (max. 1000 de caractere)	
Evidențiați orice constatări referitoare la sex, vârstă, dizabilitate și caracteristici diverse.	
Metodologie (pentru anchete/sondaje, indicați dimensiunea eșantionului și metoda de eșantionare)	
Sursa	

Nu a fost identificat niciun exemplu relevant, doar două cercetări au fost publicate în 2023:

- UNICEF - Sondaj privind coeziunea socială în contextul crizei ucrainene, ianuarie 2023.⁸⁸
- Fundația Națională pentru Tineret - România, Speranță și incertitudine: O evaluare a nevoilor tinerilor ucraineni refugiați în România și Republica Moldova.⁸⁹

Tabelul 7 - Cercetări privind experiențele copiilor care fug din Ucraina

Sondaje sau studii de cercetare privind experiențele copiilor care fug din Ucraina	
Nume/titlu	

⁸⁸ <https://www.unicef.org/romania/reports/survey-regarding-social-cohesion-context-ukrainian-crisis> .

⁸⁹ <https://www.nrc.no/resources/reports/hope-and-uncertainty/>.

Principalele constatări (max. 1000 de caractere)	
Evidențiați orice constatări referitoare la sex, vârstă, dizabilitate și caracteristici diverse.	
Metodologie (pentru anchete/sondaje, indicați dimensiunea eșantionului și metoda de eșantionare)	
Sursa	

Anexa 2 - Practici promițătoare

Tabelul 8 - Practica promițătoare nr. 1

Program / practici promițătoare care vizează asigurarea protecției și sprijinului pentru copiii strămutați care fug de războiul din Ucraina	
Nume/titlu	
Organismul de punere în aplicare (autoritate publică, OSC etc.)	
Organism de finanțare	
Referință în EN și în limba originală (inclusiv URL, dacă este disponibil)	
Data de începere/finalizare sau în curs de desfășurare	
Grupul țintă principal	
Domeniul de aplicare (local/regional/național)	
Obiective și rezultate	
Scurtă descriere (max. 1000 de caractere)	
Evidențiați elementele-cheie ale programului/practicii care îl fac promițător (durabilitate, impact măsurabil etc.) (max. 500 de caractere).	
Monitorizarea și evaluarea și organismele implicate	

Tabelul 9 - Practica promițătoare nr. 2

Program / practici promițătoare care vizează asigurarea protecției și sprijinului pentru copiii strămutați care fug de războiul din Ucraina	
Nume/titlu	

Organismul de punere în aplicare (autoritate publică, OSC etc.)	
Organism de finanțare	
Referință în EN și în limba originală (inclusiv URL, dacă este disponibil)	
Data de începere/finalizare sau în curs de desfășurare	
Grupul țintă principal	
Domeniul de aplicare (local/regional/național)	
Obiective și rezultate	
Scurtă descriere (max. 1000 de caractere)	
Evidențiați elementele-cheie ale programului/practicii care îl fac promițător (durabilitate, impact măsurabil, etc.) (max. 500 de caractere).	
Monitorizarea și evaluarea și organismele implicate	

Blue Dots UNICEF

Centrele Blue Dot includ spații prietenoase pentru copii care oferă servicii integrate, inclusiv reunificarea familiilor și restabilirea legăturilor familiale, birouri de informare și consiliere, înregistrarea celor mai vulnerabile persoane, spații dedicate mamelor și bebelușilor/copiilor mici, terapie psihologică și prim ajutor în materie de igienă, sănătate și nutriție, precum și consiliere juridică de bază, servicii de trimitere pentru cazuri de violență sau probleme de sănătate etc. În centrele Blue Dot sunt disponibile păături, haine călduroase, truse sanitare, jucării, precum și produse de igienă și hrană pentru copii.

În cele 8 luni de la începutul războiului, peste 170.000 de copii și femei au avut acces la spații sigure, la centre de protecție și de sprijin susținute de UNICEF, inclusiv la centrele Blue Dot, active în România.

Servicii oferite copiilor refugiați și familiilor acestora:

1. **Identificarea și referirea copiilor aflați în situații de risc:** Asigurarea unei evaluări aprofundate a protecției copilului pentru a identifica nevoile de a) trimitere imediată către structurile/serviciile legale de protecție a copilului (copii cu risc de separare, copii neînsoțiți sau separați) sau b) sprijin/ asistență la fața locului pentru cei care au nevoie. Atunci când sunt detectate vulnerabilități specifice sau riscuri/îngrijorări,

copiii și familiile sunt îndrumați către asistentul social al centrului Blue Dot pentru o evaluare aprofundată; care vi fi însoțită de sprijinul „digital blue dots”.

2. **Asistență juridică și consiliere:** Aceste servicii sunt furnizate pentru copii și familii, precum și pentru alte persoane cu nevoi specifice, în ceea ce privește înregistrarea, documentația, înregistrarea nașterii, azilul, reîntregirea familiei și alte proceduri.

3. **Birouri de informare și consiliere:** Asigură informare cu privire la serviciile disponibile. Furnizarea de conectivitate Wi-Fi și de stații de încărcare. Furnizarea de panouri de informare, ecrane pentru proiecții video sau tablete.

4. **Sprijin psihosocial:** Asigură că mamele și copiii aflați în dificultate au acces la primul ajutor psihologic și la un sprijin specific oferit de psihologi. Familiile pot avea acces la activități incluzive care să sprijine recuperarea, reziliența și bunăstarea psihologică a copiilor și a părinților lor.

5. **Spații prietenoase pentru mame și copii:** Asigură accesul copiilor de toate vârstele la spații prietenoase pentru copii, care să le permită odihna și joaca, spații separate și intervenții specifice pentru adolescenți, fete și băieți. Accesul la activități de grup pentru bunăstarea copiilor. Asigură mamei accesul la spații dedicate mamei și copilului/copilului mic, pentru alăptare, îngrijirea și igiena copilului, acces la apă potabilă pentru lapte praf etc.

Terre des Hommes RIF - Resilience Innovation Facility

Un Resilience Innovation Facilities (RIF) este un spațiu de inovare digitală. Conceput pentru a fi sigur, incluziv și adaptat la context, instrumentele IT, serviciile și conexiunile comunitare sunt construite pentru și cu copiii și tinerii afectați de migrație. Fiind un imperativ de protecție, RIF-urile asigură respectarea și protejarea drepturilor acestora. Acestea urmăresc să le consolideze agenția, înputernicirea și reziliența, oferindu-le acces la resurse, instrumente, învățare, activități și experiențe care să le permită să profite de oportunitățile de dezvoltare și să își atingă potențialul.

În România, cele 2 RIF-uri active, din Brașov și București, se adresează copiilor cu vârste cuprinse între 7 și 18 ani. Tehnologia disponibilă în ambele locații conține:

- 6 Imprimante 3D originale Prusa i3 MK3S+
- Un scanner 3D portabil Revopoint POP Advanced Kit
- 6 laptopuri Dell G15
- 4 tablete grafice Wacom Intuos S
- Un plotter de vinil Roland VersaStudio GS2-24
- Un plotter laser CO2 40W MAX 40x40cm + Air Assist + Red Point
- O presă la cald Secabo TC7 LITE
- O mașină de brodat Brother Innov-is F440
- O sublimation printer (imprimantă de sublimare) Epson L810
- 12 Kituri de pornire Arduino Uno
- 1 Arduino Uno Start Kit - 15 proiecte

Axele de intervenție ale RIF sunt:

A. Protecție și bunăstare psihosocială

- **Obiectiv:** Să le permită copiilor și tinerilor afectați de migrație să se simtă în siguranță, conectați, demni și recunoscuți, să se simtă respectați și să îi facă să creadă în viitorul lor și să le ofere speranță.
- Metodologii de sprijinire a capacității de acțiune și de înputernicire pentru reziliența psihosocială a competențelor transversale care sprijină cei 6 piloni;
- Dobândirea bunăstării copiilor și tinerilor (asumarea responsabilității, construirea încrederii, comunicarea, colaborarea, gestionarea emoțiilor, gândirea creativă);
- Cercetarea prin acțiune participativă condusă de copii și tineri

B. Incluziunea tehnologică și digitală

- **Obiectiv:** Reducerea decalajului tehnologic și digital în rândul copiilor și tinerilor afectați de migrație.
- Accesul la tehnologie digitală, la resurse și la învățare;
- Accesul la servicii și instrumente digitale pentru o mobilitate mai sigură;
- Incluziunea digitală (informații, cunoștințe și competențe);
- Leadership digital (conectare la rețelele locale și globale)

C. Educație și formare profesională

- **Obiectiv:** dobândirea de noi competențe și cunoștințe pentru a sprijini dezvoltarea și capacitatea de inserție profesională a copiilor și tinerilor afectați de migrație.
 - Metode de predare participative (Build to Think, Build to Learn);
 - Modele de instruire centrate pe elev, bazate pe rezolvarea de probleme și pe tehnologie;
 - Educație formală, informală și terțiară, inclusiv certificate de studii deschise;
 - Formare profesională
- D. **Inovare și antreprenoriat**
- **Obiectiv:** Sprijinirea concepției, inovării și antreprenoriatului de jos în sus pentru a permite copiilor și tinerilor afectați de migrație să își dezvolte propriile soluții și să se integreze din punct de vedere socio-economic.
 - Inovarea socială centrată pe om pentru copii și tineri în calitate de co-creatori, inclusiv metodologii de gândire de design;
 - (Social) Educație și sprijin pentru antreprenoriat, inclusiv incubarea și accelerarea proiectelor conduse de copii și tineri;
 - Provocări și premii pentru inovare

Asociația eLiberare a dezvoltat și prezentat "Kompass", primul model de intervenție din România pentru reducerea riscului de trafic de persoane și exploatare sexuală în rândul refugiaților de război și primul ghid de educare a copiilor și adolescenților din comunitățile de refugiați ucraineni pentru a se proteja de traficantii de persoane, "Familia Kozak învață să se protejeze".

Materialele au fost pregătite în cadrul programului "Kompass", derulat din mai 2022, pentru prevenirea traficului de persoane în cadrul comunității de refugiați ucraineni din România. Intervențiile au avut loc în comunitățile de refugiați din Alba, București, Suceava, Dolj, Botoșani, Brașov, Tulcea, Galați, Neamț, Timiș, Oradea, Dâmbovița, Vâlcea, Iași, Sibiu și Alba-Iulia. eLiberare a inclus în echipă experți ucraineni care au avut o contribuție decisivă și au implementat modelul în colaborare cu mai multe ONG-uri din România: LOGS-Grup de Inițiativă Sociale din Timișoara, Fundația People to People din Oradea, Asociația IZA din Tulcea, ASSOC din Baia Mare.

Raportul Kompass va fi oferit autorităților și altor organizații neguvernamentale din țară și din străinătate pentru a fi utilizat cu refugiații de război și comunitățile aflate în situații de risc. Ghidul va fi oferit gratuit beneficiarilor, atât online, cât și în format fizic.

Patru pași și 10 recomandări pentru o intervenție de succes

Cei patru pași pentru o intervenție de succes în sprijinul comunităților de refugiați, conform modelului Kompass, sunt:

1. Conștientizare - furnizarea rapidă și cuprinzătoare a informațiilor de care au nevoie persoanele strămutate, în limba lor sau într-o limbă străină pe care o cunosc și pe platforme accesibile acestora.
2. Sprijinirea refugiaților pentru a face față birocrăției locale și pentru a putea călători în Europa către destinațiile lor finale. Asociația eLiberare a organizat peste 8.400 de sesiuni de informare și a oferit 1.795 de pachete cu ceea ce este necesar pentru asigurarea demnității personale.
3. Elaborarea de planuri individuale de siguranță, astfel încât fiecare cetățean să fie protejat de riscul de trafic de persoane. Peste 3000 de persoane au beneficiat de astfel de planuri de siguranță personală de la eLiberare și peste 1600 au avut propriile parole de siguranță pe care să le folosească în caz de pericol.
4. Asistență pentru refugiații care pleacă mai departe, în colaborare cu organizațiile din țările de destinație, și pentru cei care rămân în România, pentru a se putea integra corect pe piața muncii și pentru a beneficia de serviciile oferite de autoritățile locale.

Recomandările de acțiune formulate de eLiberare, pornind de la vulnerabilitățile care îi expun pe refugiați la traficul de persoane, se referă la: coordonarea structurilor de stat și a societății civile, pentru a evita duplicarea acțiunilor și utilizarea Mecanismului Național de Identificare și Referire; colectarea unitară a datelor; descurajarea cererii de servicii sexuale care implică femei din comunitatea de refugiați; promovarea interesului superior al copilului; crearea unui sistem de validare a ofertelor de muncă și cazare pentru evitarea traficului de persoane; existența unei linii telefonice de raportare a problemelor 24/7, în limba ucraineană; asistență socială în contextul conștientizării traumelor; incluziune - consultări între ONG-uri și reprezentanți ai comunității, pentru a preveni traficul de persoane; integrare (angajare

echitabilă, accelerarea echivalărilor profesionale, cursuri de limbă, acces la cazare sigură, asistență medicală, soluții de îngrijire a copiilor și integrare școlară).

Cum ajutăm copiii și adolescenții să se protejeze de traficanți

Construit sub forma unei povești cu personaje de desene animate, Ghidul pentru părinți, educatori, asistenți sociali și specialiști în intervenție comunitară pentru educarea copiilor și adolescenților în vederea protejării lor împotriva traficantilor a fost creat în jurul unor personaje imaginare inspirate din comunitatea ucraineană - familia Kozaks, o mamă cu cei trei copii ai săi, ajunși în România, în urma războiului din Ucraina: Ivan, fiul, în vârstă de 16 ani, Nasti (Anastasia), fiica, în vârstă de 12 ani, Nina, cea mai mică din familie, în vârstă de 3-4 ani și mama lor.

Povestea expune situații potențial periculoase pentru cei trei copii, pentru a evidenția riscurile la care sunt expuși, prin prisma traficului de persoane. Ivan este la vârsta la care își caută un loc de muncă cu jumătate de normă, dar are de dat un examen. Nasti, în vârstă de 12 ani, se apropie de adolescență și a fost plasată într-o situație de tip Loverboy, riscând să fie exploatată online. Nina, fetița, a fost expusă riscului de a fi răpită.

Orientări pentru siguranța copiilor și adolescenților

Documentul enumeră informațiile de bază pe care copiii trebuie să le cunoască: numele și adresa, numărul de telefon al unui părinte, numerele de telefon de urgență din țara în care se află, reguli de urmat atunci când se află într-o zonă aglomerată (de exemplu, să caute un bărbat în uniformă), reguli privind interacțiunea cu străinii (nu trebuie să permită străinilor să îi fotografieze, nu trebuie să se lase atinși de străini).

Când pleacă de la școală, copiii trebuie să respecte un set de reguli de siguranță: să anunțe profesorul dacă pleacă acasă cu altcineva, să nu urce în mașina unui străin fără să anunțe părinții. Ghidul include recomandări pentru copii și tineri pentru a naviga pe internet în siguranță. Părinții ar trebui să îi întrebe frecvent pe copii câți prieteni au pe rețelele de socializare și pe câți dintre aceștia i-au întâlnit în viața reală, ceea ce poate ajuta la identificarea persoanelor care ar putea fi implicate în traficul de persoane.

Anexa 3 - Cadrul juridic al prestațiilor sociale

Sprijin acordat familiilor cu venituri mici:		
Ajutoare sociale, ajutoare de urgență	Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat	Art. 2 (7) Beneficiază de reglementările prezentei legi și familiile sau persoanele singure, cetățeni ai altor state sau apatrizi, care au reședința sau, după caz, domiciliul în România, în condițiile legislației române.
Ajutorul de încălzire	O.U.G. nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece	Art. 12 (1) Beneficiază de drepturile prevăzute la art. 8, 9, 10 și 11 familiile și persoanele singure, cetățeni români, precum și cetățeni străini ori apatrizi cu domiciliul sau, după caz, reședința în România, stabilită în condițiile legislației române.
	H.G. nr. 920/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a O.U.G. nr. 70/2011	Art. 2 (2) Ajutoarele prevăzute la art. 1 se acordă și familiilor și persoanelor singure care nu au cetățenie română, dacă se află în una dintre următoarele situații: b) sunt cetățeni străini sau apatrizi cărora li s-a acordat, în condițiile legii, o formă de protecție și au domiciliul sau, după caz, reședința în România, în condițiile legii;
Alocație pentru susținerea familiei	Legea nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei	Art. 7 (1) Beneficiază de alocație familiile ai căror membri sunt cetățeni români care au domiciliul sau reședința în România, precum și cetățeni ai altor state ori apatrizi care au domiciliul sau, după caz, reședința în România, în condițiile legislației române. (2) Beneficiază de alocație și persoanele fără domiciliu sau reședință și fără locuință, pe baza declarației pe propria răspundere că nu au solicitat alocația de la alte primării.
Politici familiale		
Alocația de stat pentru copii	Legea nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii	Art. 1 (1) Se instituie alocația de stat pentru copii ca formă de ocrotire a statului acordată tuturor copiilor, fără discriminare. (2) Beneficiază de alocație de stat pentru copii toți copiii în vârstă de până la 18 ani. Art. 2 Beneficiază de alocație de stat pentru copii și copiii cetățenilor străini și ai persoanelor fără cetățenie rezidenți, în condițiile legii, în România, dacă locuiesc împreună cu părinții.
Alocație pentru îngrijirea copiilor	Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului	Art. 48 (3) Părinții au obligația să solicite autorităților competente acordarea alocațiilor, indemnizațiilor, prestațiilor în bani sau în natură și a altor facilități prevăzute de lege pentru copii sau pentru familiile cu copii. Art. 63 Pe toată durata plasamentului, domiciliul copilului se află, după caz, la persoana, familia, asistentul maternal sau la serviciul de tip rezidențial care îl are în îngrijire. Art. 128 (1) Pentru fiecare copil față de care s-a luat măsura plasamentului la o familie,

		<p>persoană, asistent maternal, într-un serviciu de tip rezidențial al unui furnizor privat acreditat sau s-a instituit tutela, în condițiile legii, se acordă o alocație lunară de plasament, al cărui quantum este reprezentat de multiplicarea indicatorului social de referință cu 1,808.</p>
<p>Indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele de inserție</p>	<p>O.U.G. nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, cu modificările și completările ulterioare</p>	<p>Art. 12 (1) Drepturile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență se acordă în situația în care solicitantul îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) este cetățean român, cetățean străin sau apatrid; b) are, conform legii, domiciliul sau reședința pe teritoriul României; c) locuiește în România împreună cu copilul/copiii pentru care solicită drepturile și se ocupă de creșterea și îngrijirea acestuia/acestora. (5) Prevederile alin. (1) se corelează în mod corespunzător în cazul persoanelor îndreptățite cărora li se aplică prevederile Regulamentului (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială și ale Regulamentului (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială. (6) Condiția prevăzută la alin. (1) lit. c) se consideră îndeplinită și în situația în care, după stabilirea dreptului, persoana îndreptățită, împreună cu copilul pentru care se stabilește dreptul, își stabilește temporar reședința în altă țară. (7) În sensul prevederilor alin. (6), prin temporar se înțelege o perioadă de până la 6 luni pe an pentru toate situațiile, cu excepția celor prevăzute la art. 2 alin. (5) lit. k) și x), pentru care condiția prevăzută la alin. (1) lit. c) se consideră îndeplinită pe toată perioada de însoțire ori în care se află în misiune.</p>
	<p>Legea nr. 122/2006 privind azilul în România</p>	<p>Art. 20 Drepturile beneficiarilor unei forme de protecție: (1) Recunoașterea statutului de refugiat sau acordarea protecției subsidiare conferă beneficiarului următoarele drepturi: m) să primească, la cerere, în limitele disponibilităților financiare ale statului, în condiții stabilite prin hotărâre a Guvernului, un ajutor lunar nerambursabil, denumit în continuare ajutor, al cărui quantum este raportat la indicatorul social de referință, pentru o perioadă de maximum 12 luni, dacă, din motive obiective, este lipsit de mijloacele de existență necesare;</p>
	<p>Legea nr. 122/2006 privind azilul în România</p>	<p>Art. 17 Drepturi (1) Pe durata procedurii de azil străinul care solicită acordarea unei forme de protecție are următoarele drepturi: j) dreptul solicitantului de protecție internațională care nu dispune de mijloace de întreținere de a beneficia, la cerere, pe toată durata procedurii de azil, precum și pe perioada prevăzută la lit. a), de condiții materiale de primire, care garantează subzistența și protejează sănătatea fizică și mintală a acestuia. Sumele necesare pentru acordarea condițiilor materiale de primire se stabilesc prin hotărâre a Guvernului și se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne;</p>
	<p>Legea nr. 122/2006 privind azilul în România</p>	<p>Articolul 133 Drepturile beneficiarilor protecției temporare: (1) Pe toată durata protecției temporare beneficiarii acestei forme de protecție se bucură de următoarele drepturi: d) de a beneficia, la cerere, de asistența necesară pentru întreținere, în situația în care nu dispun de mijloacele materiale necesare;</p>